

Vlaams
Parlement

vergadering **41**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Plenaire Morgenvergadering

van 28 juni 2017

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	3
VERONTSCHULDIGINGEN	3
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	3
MOTIE VAN ORDE	
Opheldering over de stand van zaken	3
ACTUALITEITSDEBAT over de vernietiging van de heffing op de afnamepunten van elektriciteit (Vlaamse energieheffing) door het Grondwettelijk Hof – 12 (2016-2017)	4
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 – 18 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 3	
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 – 19 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 7	
ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2017 – 1151 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 14	
Algemene bespreking	33
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	39

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– De vergadering wordt geopend om 9.58 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Vera Celis, Rik Daems, Piet De Bruyn, Marnic De Meulemeester, Kathleen Krekels, Katia Segers, Kris Van Dijck: ambtsverplichtingen;

Elisabeth Meuleman, Ann Soete: familieverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Yamila Idrissi, Lies Jans, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 60/34)

MOTIE VAN ORDE

Opheldering over de stand van zaken

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Stefaan Sintobin bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik heb een vraag. In het kader van de zuiverheid en de duidelijkheid van het debat zou ik graag iets willen weten. Deze morgen werden we plots allemaal geconfronteerd met een mirakel. Er is plotseling een oplossing gevonden ...

De voorzitter: Mijnheer Sintobin, nu gaat u inhoudelijk in op het debat.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Neen, neen, ik wil weten of het voorstel van minister Tommelein een voorstel is van de Vlaamse Regering ...

De voorzitter: Nu gaat in op het debat. Die vraag moet u straks stellen naar aanleiding van het debat. We gaan daar nu niet op antwoorden.

Mijnheer Sintobin, het debat gaat daarover. Dus u kunt uw vraag stellen naar aanleiding van het debat.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ten tweede, voorzitter, het voorstel van minister Tommelein is blijkbaar gebaseerd op nieuwe cijfers. Ik zou dus graag inzicht krijgen in die nieuwe cijfers.

De voorzitter: Ook dat kunt u in het debat vragen, natuurlijk. Dat is nogal helder en duidelijk.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Het zou logischer zijn dat we eerst de cijfers krijgen.

De voorzitter: Het debat is nog niet geopend, mijnheer Sintobin.

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over de vernietiging van de heffing op de afnamepunten van elektriciteit (Vlaamse energieheffing) door het Grondwettelijk Hof – 12 (2016-2017)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de vernietiging van de heffing op de afnamepunten van elektriciteit (de zogenaamde Vlaamse energieheffing) door het Grondwettelijk Hof.

Het debat is geopend.

De heer Beenders heeft het woord.

De heer Beenders wenst niet te worden onderbroken. *(Opmerkingen)*

Het reglement laat dat toe.

Rob Beenders (sp·a): Maar uiteraard is er achteraf alle tijd van de wereld voor een uitvoerig debat.

Ministers, collega's, met vanmorgen de krant te lezen, was ik enigszins verheugd, maar had ik uiteraard ook heel wat vragen. Ik heb duidelijk gelezen en begrepen, minister Tommelein – of Vlaamse Regering, ik weet niet hoe ik u het beste moet aanspreken –, dat er een oplossing is gevonden om tegemoet te komen aan de uitspraak van het Grondwettelijk Hof, die de energieheffing heeft geschrapt vanaf 1 januari 2018.

Uw voorstel blijkt heel eenvoudig te zijn. U geeft aan dat de doorrekening in de distributietarieven en ook de al geïnde bedragen van de energieheffing volstaan om het verleden af te sluiten, en dat de toekomstige engagementen al zijn verkleind door het schrappen van de biomassa-centrales in Gent en Langerlo. De investeringen die nodig zijn in hernieuwbare energie om de doelstellingen te halen tegen 2020, zijn eigenlijk het enige aspect dat ontbreekt in uw communicatie. U trekt een streep onder het verleden, maar over de toekomst blijft u veeleer vaag. We weten ook niet of daarvoor de juiste financiering is geregeld en welke plannen daarvoor op tafel liggen.

Minister, de gevolgen van het wegvallen van de biomassa-centrales zijn er natuurlijk wel. We hebben doelstellingen die we moeten halen tegen 2020. We moeten daaraan werken en er zal natuurlijk ook een kost voor moeten worden gerekend, maar hoe dat mee in uw plan is vevat, heb ik nog nergens kunnen lezen. Ik hoop dat we vandaag in de loop van dit debat daar ook de antwoorden op krijgen, vooral om te weten welke investeringen u gaat doen, welke keuzes u gaat maken en op welke manier u die wilt financieren.

Laat één ding duidelijk zijn, minister: elke beslissing die u neemt, of u ze nu verkondigt als individueel minister of als Vlaamse Regering, als het gaat naar een verlaging van de energiefactuur en u realiseert die ook effectief, dan hebt u in ons een bondgenoot. Uiteraard steunen we elk initiatief dat die oneerlijke energieheffing doet dalen. Ik hoor al sinds zondagnamiddag een vastberadenheid in uw stem, waarmee u zegt: met mij zal de energieheffing niet worden voortgezet en ik zal ook geen vervanging zoeken. De vastberadenheid in uw stem doet me ook wel hopen dat dat gedragen is door de voltallige regering. Ik hoop dat we daar zo meteen de juiste antwoorden op krijgen.

Minister, ik onthoud ook uit uw voorstel dat de al betaalde energieverhoging van 2016 en 2017, die vooral oneerlijk was voor de gezinnen, de alleenstaanden en de kmo's, en die geen enkele bijdrage vroeg aan de dertig grootste bedrijven in Vlaanderen, niet zal worden terugbetaald aan de Vlamingen.

Ik begrijp uit uw communicatie dat u daarmee zegt dat die inkomsten verworven zijn en dat u er niet over zult nadenken om op het onrechtmatig gevoel dat de Vlamingen vandaag hebben – ze hebben een taks betaald die onwettig is – een antwoord te geven. Ik denk dat dat de mensen vandaag terecht kwaad maakt. Het feit dat er zich op enkele dagen tijd meer dan vijfduizend Vlamingen hebben gegroepeerd om een onderzoek te starten om dat geld eventueel terug te kunnen krijgen, bewijst dat de Vlaming dat niet begrijpt. Ik kan hem daar alleen maar in volgen. Hij verwacht daarin een antwoord, want wie betaalt nu graag een onwettige taks? Niemand, denk ik.

Goed bestuur zou ook betekenen dat u het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvaardt en dat u de energieverhoging direct intrekt. Dit moet niet nog verder lopen tot eind dit jaar. Het zou een goed signaal zijn mocht u zich bij dat arrest neerleggen en dat u de energieverhoging onmiddellijk afschaft. Het zou ook goed zijn om een antwoord te bieden aan de Vlamingen die op dit moment vragen hebben waarom ze die onwettige taks betaald hebben. We moeten hun uitleg geven waarom ze die al dan niet zouden terugkrijgen.

Een tweede stap waarvan we nu werk moeten maken, en wat misschien nog kan na de uitspraak van het Grondwettelijk Hof, is het feit dat de stroomfactuur natuurlijk niet alleen is gestegen met die energieverhoging. De afgelopen twee jaar is de stroomfactuur voor een gemiddeld gezin met ongeveer 500 euro gestegen. We kunnen hier een debat beginnen over het feit dat dit een federale maatregel is, geen Vlaamse maatregel, maar de Vlaming maakt daar geen onderscheid in. De Vlamingen krijgen hun energiefactuur op het einde van de maand. Daarin worden alle maatregelen opgeteld, en de Vlaming ziet dat die energiefactuur is gestegen met ongeveer 500 euro, met als gevolg dat de energiearmoede vorig jaar met ongeveer 25 procent is gestegen. Het feit dat er nu perspectief komt op een iets lagere, maar nog altijd te hoge stroomfactuur, komt natuurlijk net op tijd, maar is niet voldoende.

Beste collega's uit de meerderheid, u wilt uiteraard net zoals sp.a dat de stroomfactuur structureel naar beneden gaat. Het is alleen straf dat u het Grondwettelijk Hof nodig had om effectief in actie te schieten. Uiteindelijk is er niets anders gebeurd, buiten die uitspraak. Over het wegvallen van de subsidie aan de biomassa-centrales is al maanden geleden beslist. U had al eerder berekeningen kunnen maken om tot de conclusie te komen dat het verleden eigenlijk al is opgelost. Wij hebben u ook al regelmatig gevraagd om de cijfers te krijgen die een verklaring konden geven over hoeveel er van de energieverhoging al is gestort en hoeveel er al is doorgestort, maar tot op vandaag hebben we die cijfers nog altijd niet gekregen. We konden die berekening dus niet maken. Maar ik ben blij dat het Grondwettelijk Hof u verplicht heeft om snelheid te nemen en om ervoor te zorgen dat de energieverhoging zeer snel kan worden vernietigd.

Maar toch, laat ons nu met alle meerderheidspartijen en de oppositie samen zorgen voor een pact – we noemen dat de pax energetica – ofwel een politiek draagvlak dat ervoor zorgt dat de omslag naar hernieuwbare energie wordt gerealiseerd, niet alleen met plannen en niet alleen het perspectief, maar ook met een eerlijke energiefactuur. We moeten nu allemaal samen, met alle Vlaamse partijen die hier aanwezig zijn, de druk opvoeren, ook ten opzichte van het federale niveau, om de factuur terug eerlijk te maken. We blijven pleiten voor een verlaging van de btw van 21 procent naar 6 procent.

Minister, u zat, als staatssecretaris, mee aan tafel toen over die btw-verhoging werd beslist. U bent ideaal geplaatst om er mee voor te zorgen dat de btw opnieuw naar beneden kan. We moeten er ook voor zorgen dat de tsunami aan taksen die er de afgelopen twee jaar bij zijn gekomen, onder de loep wordt genomen en eruit worden gehaald. We moeten samen vanuit Vlaanderen één blok vormen om ervoor te zorgen dat de gezinnen, de bedrijven, de alleenstaanden die inzetten op energiebesparing, een factuur krijgen die effectief lager is. Laat dat nu de uitkomst zijn van het debat van vandaag en laat dat het engagement zijn voor de toekomst.

We hebben in dit parlement als partij de steun gegeven voor een aantal belangrijke resoluties: de klimaatresolutie, de opmaak van de energievisie. We willen nu ook de steun geven in het verhaal naar de omslag van de hernieuwbare energie, maar we koppelen daar wel een hervorming van de energiefactuur aan. We reiken nu de hand en we hopen dat u ze aanvaardt en dat we in de loop van de volgende weken, en wat ons betreft zelfs tijdens het zomerreces, de koppen bij elkaar kunnen steken om die noodzakelijke stappen vooruit te zetten.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik vind dit een zeer interessant debat, maar dit was een van de belangrijkste taksen die de regering heeft ingevoerd. We zijn een debat aan het voeren terwijl een minister in een krant een voorstel heeft gedaan waarvan we op dit moment als parlement niet eens weten of het wordt gedragen door de hele Vlaamse Regering.

Er zijn hier actualiteitsdebatten geweest, met als recentste dat over de boskaart, die beginnen met een verklaring van de regering, en nu wordt er gezwegen. Mijn vraag is vrij simpel, voorzitter. Ik zou echt willen weten, voor de duidelijkheid en de hygiëne van het debat: wordt het voorstel dat minister Tommelein vandaag lanceert in Het Laatste Nieuws gedragen door de Vlaamse Regering?

Ik zou ook graag de cijfers achter het voorstel zien. Er wordt gegoocheld met cijfers, maar waar de Vlamingen vandaag recht op hebben, is zekerheid.

Die twee vragen zou ik graag beantwoord zien voor we het debat voortzetten.
(Applaus bij Groen)

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik heb die vragen al bij het begin van de zitting gesteld. De collega heeft gelijk natuurlijk, normaliter beginnen dergelijke debatten met een verklaring van de regering of van de bevoegde minister. Collega Diependaele, dat zou niet de eerste keer zijn.

We hebben allemaal kunnen vaststellen dat vorige zondag minister Tommelein de vlucht vooruit heeft genomen en heeft gezegd: 'Met mij komt er absoluut geen taks'. Collega Diependaele, ik wil er u op wijzen dat collega Beenders spreekt over een energievrede. Dat is misschien zo tussen de oppositie en minister Tommelein, maar ik weet niet of er sprake is van een energievrede binnen de meerderheid.

Ik wil er voor de collega's die het niet gezien zouden hebben, op wijzen dat minister Tommelein de N-VA voor een deel de schuld heeft gegeven van de ontsporing van de groenestroomcertificaten, omdat de vorige minister van Begroting – althans volgens uw tweet, minister Tommelein – niet op de rekeningen gelet zou hebben.

Inderdaad collega's, waarover voeren we hier een debat? Over een voorstel van een Open Vld-minister, van een minister van Begroting, van een minister van Energie of over een voorstel van de Vlaamse Regering?

Het verbaast mij dat ik deze morgen – denk ik toch – nog geen enkele reactie heb gezien van een meerderheidspartij op het voorstel dat minister Tommelein lanceert. Ik hoor in de wandelgangen ook al dat de cijfers die worden gebruikt door minister Tommelein niet zouden kloppen. Dat wordt nu al verteld, minister Tommelein, door leden van de meerderheid. Voor de zuiverheid en duidelijkheid van het debat zou het misschien beter zijn dat u eerst met de cijfers komt en dan met uw voorstel.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Beenders, eerst en vooral bedankt voor uw tussenkomst. Heren Rzoska en Sintobin, ik kwam niet aan het woord omdat jullie per se eerst zelf aan het woord wilden komen. Vandaar dat de voorzitter mij pas nu het woord geeft. Maar geen probleem, we gaan proberen om enigszins duidelijkheid te scheppen.

Er zijn een aantal zaken die officieel door de regering als standpunt worden ingenomen en er zijn inderdaad een aantal zaken waar ik als minister van Energie spreek. Ik denk ook niet dat dat een probleem is. Mijnheer Sintobin, u spreekt ook af en toe als individueel parlementslid en soms als lid van uw fractie.

Eerst en vooral, het standpunt van de regering is meer dan ooit duidelijk: we zullen de energieomslag voortzetten en zorgen dat we de doelstellingen van 2020 halen. Ze niet halen, is geen optie. Wij moeten er absoluut voor gaan.

Een tweede zaak die duidelijk is en namens de regering door mij hier gezegd wordt, maar ook als minister van Financiën en Begroting – dat is nogal logisch – is dat de financiering moet kloppen. Met andere woorden, wij gaan geen nieuwe schuldenbergen opbouwen. Wij gaan ervoor zorgen dat de uitgaven die gedaan worden voor hernieuwbare energie, voor het Zonneplan, voor het Windplan en voor alle zaken die vanaf nu worden beslist, gedekt zijn door financiering.

Dat is ook het geval. Vergeet niet dat de regering vanaf het begin in 2014 duidelijk heeft gemaakt dat de subsidie en de onnodige subsidies onmiddellijk moesten stoppen. Wij hebben komaf gemaakt met de zeer kwalijke situatie dat tarieven werden bevroren en dat reële kosten niet konden worden doorgerekend. Iedereen in dit land weet dat, als men een aantal dingen niet betaalt, de schulden oplopen en die vroeg of laat wel betaald moeten worden.

Deze regering heeft dan ook een pak maatregelen genomen die er de voorbije jaren voor hebben gezorgd dat de put gedempt wordt. De distributienettarieven werden ontdooid en weer doorgerekend. Het aandeel groene stroom werd verhoogd en, effectief, we hebben een energieheffing gehad.

En het is juist dat die energieheffing door het Grondwettelijk Hof niet op de inhoud, maar op de vorm is beoordeeld. Met andere woorden, je kunt geen grondslag hebben als basis van belastingen die gelinkt is aan het verbruik, want daarvoor is er al een belasting op het federale niveau.

Maar het Grondwettelijk Hof is ook duidelijk. Ik zeg dit ook namens de regering: we zullen het in 2016-2017, zoals het Grondwettelijk Hof heeft aangegeven, behouden. We zullen het Grondwettelijk Hof op dat vlak volgen. We respecteren het Grondwettelijk Hof. En als het Grondwettelijk Hof heel duidelijk aangeeft dat de grondslag voor 2016 en 2017 behouden blijft, dan zal die ook behouden blijven. En dat is ook nodig. Want die schulden uit het verleden verdwijnen inderdaad niet vanzelf. En die schulden uit het verleden zijn ook duidelijk. Er was een put van 2 miljard euro door het niet doorrekenen van de distributienettarieven. En dat was opgesplitst in een bedrag van 900 miljoen euro en een bedrag van 1,1 miljard euro, dat te maken had met overschotten van certificaten. 2 miljard euro in totaal.

Die is niet vanzelf verdwenen. Die is inderdaad door deze regering aangepakt. Wij hebben de zaken aangepakt.

Drie, de regering stelt ook zeer duidelijk dat we de factuur voor de klanten, voor de consumenten, voor de Vlamingen, maar ook voor de bedrijven, zo laag mogelijk zullen houden. Dat betekent dat we ze ook zullen verlagen. Met andere woorden, we zullen het niet opnieuw laten ontsporen. En wat de concrete voorstellen betreft, is het heel duidelijk dat de standpunten die ik heb ingenomen over een aantal zaken, ook persoonlijke standpunten waren, standpunten als minister, en ook als minister van mijn partij, net zozeer als er ook een aantal andere standpunten werden ingenomen door andere partijen, fractieleiders, fractieleden of zelfs collega-ministers.

Het standpunt van de regering is duidelijk. We bekijken alle zaken en alle voorstellen, ook het mijne. En na de vakantie ga ik als minister van Energie met een heel concreet voorstel naar de regering, dat dan effectief aan alle vragen, opmerkingen en standpunten van de regering zal beantwoorden. Met andere woorden, wij gaan duidelijk verder voor hernieuwbare energie. We zetten verder in op zon, wind en warmte. We zullen de financiering doen kloppen. We zullen ervoor zorgen dat er geen nieuwe putten worden gemaakt en dat de financiering effectief in evenwicht is. We zullen de factuur voor de mensen en de bedrijven laag houden. We zullen de concurrentiekracht van onze bedrijven niet in de problemen brengen. We zullen effectief het arrest van het Grondwettelijk Hof respecteren.

En na de vakantie zal het duidelijk worden dat alle berekeningen ... want een van die berekeningen is natuurlijk het certificatenverslag. Dat verslag zal mij normaal gezien volgende maand door de regulator – úw regulator, want de regulator is ondertussen úw regulator geworden – worden bezorgd. Dat betekent dat, als men mij vraagt om hier officiële cijfers te geven die gevalideerd zijn, ik dat niet kan doen. *(Opmerkingen)*

Het enige dat ik natuurlijk wél heb gedaan, in functie van de zaken die zich op dit moment voordoen, is de signalen die ik heb gekregen op het terrein, van de distributienetbeheerders, dat er op een bepaald moment een gevoelige situatie gecreëerd werd bij de overschotten van de marktcertificaten, verifiëren. Die cijfers heb ik nog maar net gekregen. Zijn dat de officiële cijfers van de VREG? Neen. Maar het zijn wel de cijfers die ik heb gekregen van de distributienetbeheerders, via de VREG. Het zijn dus de informele cijfers, die juist zijn, maar die niet in een officieel rapport staan.

U kunt dan zeggen: 'Minister, u had dat allemaal veel eerder kunnen hebben.' Neen, neen. Men heeft mij duidelijk laten weten via het Vlaams Energieagentschap, op 15 mei, dat ik in juli – in juli – een certificatenrapport zou krijgen. Natuurlijk, nood breekt wet. Als het Grondwettelijk Hof op een bepaald ogenblik een arrest verbreekt, dan moeten we kijken wat de oplossingen zijn. En als ik de signalen krijg dat er effectief bij de opkoop van de groenestroomcertificaten belangrijke bewegingen gebeurd zijn, waarvan we ook weten dat we allen zelf, als Vlaamse overheid, certificaten hebben opgekocht, dan heb ik natuurlijk de moeite gedaan om te bekijken hoe de situatie van de groenestroomcertificaten op dit moment is.

Wel, dat ziet er inderdaad positief uit. Heb ik dan getoverd? Helemaal niet! Dat is een marktgegeven! Ik heb daar geen enkele invloed op. Wat natuurlijk wel meespeelt, is dat we de groene quota met deze Vlaamse Regering hebben verhoogd. Dat heeft ongetwijfeld een positieve impact gehad op de markt voor de groenestroomcertificaten. Dat betekent niet dat de zaken zich vanzelf oplossen, maar dat deze regering op dat vlak de juiste beslissingen heeft genomen. We zullen aantonen in de komende weken, met juiste gevalideerde en concrete cijfers, ook aan dit parlement, dat de zaak inderdaad onder controle is.

Dan heb ik natuurlijk nog een belangrijke zaak te doen. Ik weet dat ook. Langerlo is failliet gegaan, opnieuw zijn de boeken neergelegd. Dat project komt er dus normaal gezien niet, maar is juridisch gezien nog niet volledig afgeschreven. Ik zal een energieplan moeten maken om Langerlo te vervangen. Er doen zich grote uitdagingen voor om de doelstellingen te halen en om Langerlo te vervangen, en dat moeten we effectief nog doen. U kunt zeggen: minister, u had dat al lang moeten doen. Ja, als men geen juridische zekerheid heeft over een aantal dingen, dan kan men elke dag plannen maken, waarna ik van het parlement, terecht, de vragen zou krijgen: geef eens de juiste berekeningen, en bent u dat allemaal zeker, bent u zeker dat Langerlo zal verdwijnen?

Ondertussen hebben we BEE opgekuist, dat is duidelijk, ook daar heeft de regering een beslissing genomen in mei 2016. De Raad van State heeft die beslissing bevestigd en heeft gezegd dat het de juiste beslissing was. Als lid van de Vlaamse Regering en als minister van Financiën en Begroting maak ik zeer duidelijk dat we met deze regering geen nieuwe schuldenberg zullen maken. We gaan geen twee keer in dezelfde val trappen. We gaan erover waken dat de financiering onder controle blijft. (*Applaus bij Open Vld en de N-VA*)

Rob Beenders (sp.a): Ik had op een ander antwoord gehoopt, minister. Ik had echt gehoopt dat de cijfers die vandaag in de krant stonden definitief waren. Ik heb geen politieke standpunten gelezen in de krant vandaag, ik heb feitelijkheden gelezen. Ik heb gelezen dat de cijfers gecheckt zijn en op basis daarvan geargumenteed kon worden dat de energieheffing geschrapt werd. Als u de quota ging verhogen, zou het maximum 10 euro meer kosten voor de mensen.

Ik heb geen enkel politiek statement gelezen, maar feitelijkheden die werden opgesomd. Maar die bleken nog niet gestaafd. U moet de cijfers nog krijgen, er zijn vandaag nog geen cijfers die kunnen bevestigen dat de energiefactuur effectief naar beneden gaat. U gaat er de komende weken werk van maken. Niemand heeft u verplicht om vandaag in de krant die communicatie te doen. Het Grondwettelijk Hof heeft niet gezegd dat u vandaag moest communiceren. Het hof heeft gezegd – als u die rechtsgrond dan toch zo belangrijk vindt – dat u dit jaar die heffing zelfs nog mag innen.

Waarom hebt u dan de cijfers niet afgewacht? Waarom hebt u niet gewacht om samen met het parlement te zoeken naar een oplossing? Waarom moest er dan per se vanmorgen in de krant gecommuniceerd worden dat de energieheffing voor elke Vlaming verdwijnt en dat het misschien nog maximum 10 euro zal zijn? Terwijl nu blijkt dat er geen cijfers zijn! Dat maakt het debat toch alleen maar moeilijker? Waarom gebruikt u niet de tijd die u hebt om het huiswerk grondig te maken?

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, collega's, ik vind dit een zeer triest schouwspel voor al de mensen die het afgelopen anderhalf jaar onterecht die Turteltaks betaald hebben. Minister, u staat hier voor het parlement gewoon in uw blootje. Er is geen akkoord in de regering en dit begint een kwalijke gewoonte te worden. Met de boskaart was het net hetzelfde. Hier komt een verdeelde regering naar het parlement.

Het Grondwettelijk Hof schrapte vorige week die Turteltaks. Dan verwacht ik van de Vlaamse Regering dat er in die week wordt gewerkt aan een gezamenlijke oplossing. Want hiermee hebt u de Vlamingen diep getroffen. Bijna 1 miljard euro gaan we over twee jaar opgehaald hebben. Dit is rotslecht bestuur, dat u nu naar het parlement komt met een akkoord dat niet eens gedragen wordt.

Minister, met veel sympathie, want ik herken een aantal dingen die we zelf hebben voorgesteld, deze Vlaamse Regering komt opnieuw verdeeld naar het parlement. De klad zit er gewoon in, dit is onaanvaardbaar. U lanceert een voorstel, u

bent minister van Energie van een Vlaamse Regering en nu is duidelijk – ik had het deze morgen al door – dat uw voorstel niet wordt gedragen. U gebruikt cijfers in de krant waarvan u nu zegt dat ze officieus zijn, dat u ze nog niet officieel hebt gekregen.

Wel, voorzitter, ik eis dat dit parlement de cijfers die de minister heeft en die niet officieel zijn, toch te zien krijgt want heel het interview, heel het voorstel dat hij vanmorgen heeft gepresenteerd, is gebaseerd op die cijfers.

Minister, u hebt zeer veel wind gemaakt maar u hebt zeer weinig oplossingen aangedragen. Ik vraag aan de minister-president, net als bij de discussie over de boskaart, of er een oplossing is namens de Vlaamse Regering om die energieheffing om te vormen, om ervoor te zorgen dat we de klimaatdoelstellingen halen. Of is dit gewoon een soloslim van een minister van Energie? Ik vind dat de Vlaming recht heeft om dat te weten, hij heeft twee jaar lang betaald voor iets wat ongrondwettelijk is. Het kan niet zijn dat een Vlaamse Regering naar het Vlaams Parlement komt voor wat spelerei, om te zeggen dat ze nog aan het nadenken is en wacht op onze voorstellen en op berekeningen. Dat is absoluut niet serieus, dit soort beleid moet de Vlaming niet verdragen, dit is rotslecht bestuur. *(Applaus bij Groen en bij sp.a)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, wat we hier vandaag meemaken, is eigenlijk onuitgegeven. Ik maak nu toch al een tijdje deel uit van het parlement en het is bij mijn weten de eerste keer dat hier een actualiteitsdebat wordt gevoerd – en de minister heeft het zelf gezegd – op basis van een voorstel van een minister, op basis van een voorstel van de minister van Energie, op basis van een voorstel van de minister van Begroting en op basis van een voorstel van zijn partij. Wij houden hier een actualiteitsdebat op basis van voorstellen die enkel en alleen worden gedragen door één meerderheidspartij.

Mijnheer Beenders, ik wil een antwoord geven op uw vraag waarom de minister dat heeft gedaan. De minister is namelijk een einzelgänger die graag in de schijnwerper staat en die de vlucht vooruit neemt. Ik begrijp zijn beweegredenen, hij wil niet dat er een nieuwe taks op zijn naam komt, een Tommeleintaks of een Tommeltaks.

Er is niet alleen geen akkoord, mijnheer Rzoska, over dit voorstel van minister Tommelein is zelfs geen overleg gepleegd. Hij heeft dat gewoon aangekondigd. We kennen hem nu al langer: aankondigingen, aankondigingen, aankondigingen. En dan komt hij hier zonder schaamte zeggen dat het slechts informele cijfers zijn en dat de beslissing over Langerlo eigenlijk nog niet definitief is. Waarover discussiëren wij hier dan? We zijn gewoon in het ijle aan het discussiëren, voorzitter. Ik eis dat we debatteren op basis van correcte cijfers en niet op basis van uitvindzels van minister Tommelein. En ik zou ook graag van de minister-president en van minister Crevits als vertegenwoordigers van de andere twee meerderheidspartijen willen horen wat zij denken van het voorstel van minister Tommelein. Zeker de minister-president moet hier en nu kunnen zeggen of zij het voorstel van minister Tommelein al dan niet steunen.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega's, als het debat één ding aantoon, is het wel dat het absoluut nodig is dat er tijd wordt genomen zodat alle politieke fracties zich kunnen buigen over de cijfers en over een sluitende financiering. We zijn het er allemaal over eens dat de groenestroomproductie moet stijgen. Dat is nodig voor onze economie, voor onze gezondheid en voor ons klimaat. Zoals het debat nu loopt, zijn we volop bezig het draagvlak daarvoor, waar hard aan gewerkt is, ook door u, minister Tommelein, te ondergraven.

Ik wil mijn oproep herhalen die ik vanmorgen heb gedaan om alstublieft te zoeken naar die consensus en elk voorstel te beoordelen op zijn waarde. Minister, ik heb uw voorstel gelezen in de krant, er is één uitgangspunt van u dat mij uiteraard veel vreugde bezorgt, namelijk dat u zegt dat uw voorstel veel rechtvaardiger is dan een forfaitaire taks van 100 euro. En dat is inderdaad zo. Als je de quota optrekt, dan zorg je ervoor dat iedereen een bijdrage levert, ook de grootste elektriciteitsverbruikers, ook de grootste bedrijven die 0 euro bijdroegen aan die taks.

We moeten weten waar we starten wanneer we beginnen met ons overleg. Mijn vraag is dan ook: minister-president, minister Crevits, zien uw partijen het zitten om die quota effectief op te trekken zodat iedereen zijn bijdrage levert?

Zijn jullie bereid om met de oppositie aan tafel deze zomer te werken aan een sluitende financiering waar we een breed draagvlak voor kunnen vinden?

Minister Bart Tommelein: Ik wil toch even duidelijk zeggen dat ik vorige week op werkbezoek over de Energiewende in Duitsland was, waar ik staatssecretaris Baake heb ontmoet. Ik heb er verschillende werkvergaderingen gehad over de manier waarop men daar de energieomslag aanpakt. Ik neem een taak dus wel zeer serieus. Daar heb ik de boodschap al gekregen dat er hier vandaag een actualiteitsdebat zou doorgaan over de beslissing van het Grondwettelijk Hof. U kunt natuurlijk een debat voeren over al wat tussen de dag van de beslissing en vandaag is gebeurd – dat kan en dat mag ook van mij –, maar u moet dan niet doen alsof ik had moeten zwijgen. U hebt mij allemaal zodanig veel vragen gesteld die ik vandaag moet komen beantwoorden, dat ik niet kan zwijgen. Ik moet iets zeggen. Ik moet een standpunt innemen. En ik heb hier ook een standpunt ingenomen. Ik heb namens de regering heel duidelijk gezegd waar het op staat, wat we willen doen, wat we beslist hebben en wat we gaan uitvoeren.

Ik wil ook eens duidelijk zeggen – want ik hoor dat bedrijven hier niets betalen voor de energieheffing, en dat is niet juist – dat er bedrijven zijn die vandaag tot 125.000 euro energieheffing betalen. Wel is het juist dat dertig bedrijven waren uitgesloten omdat ze niet waren aangesloten en de energieheffing gebaseerd was per aansluitpunt.

Het Grondwettelijk Hof laat nog altijd toe om een energieheffing in te voeren met een forfaitair bedrag per aansluitpunt zonder rekening te houden met het verbruik. Ik kan dat doen. Als daar iemand kandidaat voor is, dan moet die mij dat zeggen. Ik wil dat mee in ogenschouw nemen, maar ik denk niet dat daar een meerderheid voor zal worden gevonden.

Als ik zeg 'als minister van mijn partij', dan zeg ik niet 'mijn partij' maar 'als minister van mijn partij', want dat is een groot verschil. Dat is een groot verschil, mijnheer Sintobin. U verdraait graag mijn woorden.

Niet de energieheffing op zich is vernietigd, maar wel het feit dat wij dat afhankelijk hebben gemaakt van het verbruik. Dat betekent ook dat men het verbruik wel degelijk in rekening wil brengen bij het bepalen van hoe een bijdrage aan de energieomslag zal worden geleverd. Eén zaak is zeker: in het verleden en in de toekomst, het zal niet vanzelf gaan. Gratis bestaat niet. We zullen effectief moeten zorgen dat de rekening klopt.

Ik vind het nogal bij de haren getrokken als men zegt dat ik met officiële cijfers moet komen. Ik ga nog eens herhalen dat de VREG mij vorige maand via het Vlaams Energieagentschap heeft laten weten dat ik een certificatenrapport zou ontvangen in de maand juli. Dat kan ook niet anders, want de periode van afsluiting van de certificaten waarop men het rapport baseert, loopt tot 31 maart. Ik kon dus niet eerder een officieel rapport hebben. Ik kan hier dus ook geen officiële cijfers neerleggen. *(Opmerkingen)*

Als ik natuurlijk als minister van Energie de moeite doe om te zeggen dat er grote bewegingen zijn en dat ik wil nagaan welke die bewegingen zijn en dat ik via informele kanalen die cijfers zal krijgen zodat ik een zicht krijg op wat de situatie vandaag is, dan kan ik daar toch een aantal conclusies trekken. Als ik zie dat de factuur uit het verleden via het opkopen van de certificaten grotendeels wordt afgedekt, dan is dat toch een vaststelling die ik kan doen.

Dat is trouwens een vaststelling die de collega's van de regering samen met mij willen doen. Ze zeggen: 'Collega Tommelein, er zijn een aantal parameters, er zijn een aantal gegevens. Zorg dat we tegen september een volledig officieel overzicht hebben van alle zaken waarmee we bezig geweest zijn.'

Dat vraagt tijd. Het zal ook tijd vragen om na te gaan hoe we een aantal zaken boekhoudkundig kunnen regelen, of we ze in de begroting brengen of niet. Het zal ook tijd vragen om effectief alle externe gegevens te krijgen en berekeningen te maken, wat eventueel – ik zal zelfs niet zeggen – 'een verhoging' kan meebrengen. Vorig jaar, nog geen zes maanden geleden, stonden de groene quota op 23 procent. Vandaag staan die terug op 20,5 procent. Omdat het positieve effecten heeft gehad vorig jaar op de certificatenmarkt die zorgt voor een afbouw van de historische schuld, stel ik alleen maar voor om te onderzoeken of we het beter niet opnieuw naar 23 procent brengen.

Dat vraagt wat rekenwerk. Dat vraagt wat evenwicht. Mijnheer Beenders, ik mag immers die markt van die certificaten ook niet verstoren. Ik moet ervoor zorgen dat er nog altijd een minimumaantal certificaten in circulatie blijft. Dat is marktwerking. Daar kan ik als minister niet veel aan veranderen, hoor. Het enige dat we ter zake nu aan het veranderen zijn, is dat de Vlaamse overheid, wegens de historische schuld die is opgebouwd, zelf een aantal certificaten opkoopt, met, inderdaad, de energieheffing van 2016 en 2017.

Er gaan hier nu stemmen op dat we dat dan allemaal maar weer moeten annuleren, maar daarbij wordt er alweer op geen enkele manier over nagedacht hoe dan die schuld uit het verleden wél zal worden betaald. Dan doet men opnieuw alsof er ergens een toverpot staat die er wel voor zal zorgen dat dat betaald geraakt. Ik zeg heel duidelijk aan de mensen: laat u niet misleiden door advocaten die geld willen verdienen om procedures te voeren. Dat is toch overduidelijk: dat zijn advocaten die zullen proberen om mensen ervan te overtuigen om wat geld bijeen te brengen, om dan een procedure te voeren die in feite waarschijnlijk tot niets leidt, volgens sommigen. Het Grondwettelijk Hof heeft immers duidelijk gezegd dat het kan, en ik denk dat dat ook een goede zaak is, want wij moeten inderdaad die schulden uit het verleden oplossen, mijnheer Beenders.

Ik ben bereid om daar geen welles-nietesspelletje meer over te spelen, maar dan moet het zwartepieten in het energiedossier wel eens ophouden. Dit is een dossier dat ik nu met heel veel plezier en heel veel motivatie en heel veel enthousiasme beheer, samen met mijn collega's van de Vlaamse Regering. We horen hier immers diverse geruchten dat de meerderheid het niet eens is. Ik heb hier nog niemand van de meerderheid aan het woord gehoord, op mezelf na. (*Gelach. Opmerkingen*)

Joris Vandenbroucke (sp-a): Ik heb de vraag gesteld aan de minister-president. De minister-president mag antwoorden.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Er is nog geen enkele reactie geweest van de meerderheid!

Minister Bart Tommelein: Neen, mijnheer Sintobin, in het begin van het debat was het 'we horen de minister niet', en nu hoort u me al te veel. U wordt ongemakkelijk, waarschijnlijk.

Voor mij is het duidelijk dat we met de Vlaamse Regering de juiste beslissing hebben genomen, dat ik deze taak met enthousiasme uitvoer en me ertoe engageer om dat ook in de komende jaren te doen. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, ik ben blij dat mijn collega mij het woord kan geven, dat ook ik in dezen een betoog kan houden, want ik moet zeggen dat ik het een beetje moeilijk heb met dit debat. Eerst en vooral hoor ik niet één oppositie, maar drie verschillende opposities. Het betoog van de heer Vandenbroucke is totaal verschillend van dat van de andere collega's. Ik ga ervan uit dat we inderdaad een oplossing moeten vinden voor dit prangend probleem. Ik ben het dus eens met collega Tommelein: zwartepieten is in dezen absoluut niet aan de orde. We kunnen heel gemakkelijk terugkeren naar de paarse regering, die dit systeem heeft geïnstalleerd, die de schuldenberg mogelijk heeft gemaakt, die exorbitante vergoedingen heeft gecreëerd. (*Opmerkingen*)

Men heeft vastgesteld dat daar in het verleden niks aan gedaan is. In de vorige regering hebben we met veel trekken en sleuren die vergoedingen gereduceerd. Het is deze regering die de moed en de verantwoordelijkheid heeft opgebracht om te beslissen te stoppen met die financiering van zonnepanelen, zoals dat ook in het buitenland gebeurt. We zien dat, dankzij het beleid dat deze regering voert, dat collega Tommelein voert, dat we met zijn allen steunen, er een groot draagvlak aan het ontstaan is om massaal te investeren in die hernieuwbare energie.

Het verleden is wat het is, maar laat ook duidelijk zijn dat die heffing nodig was om die put te dempen, om die grote schuldenberg op te lossen. Collega Tommelein heeft dat ook beklemtoond. Die grote schuldenberg was er trouwens ook omdat dat was bevroren door de maatregel van de Federale Regering in de vorige periode, door Vande Lanotte.

Regeren betekent verantwoordelijkheid nemen. In de eerste plaats hebben we gezegd dat het niet kon dat die grote berg van certificaten daar was, dat die schulden opliepen voor de distributienetbeheerders. Die moest worden weg-gewerkt. Dat is een moedige beslissing geweest, en dat is een beslissing geweest die collegiaal is genomen door de regering. Tot op het laatste moment waren we ervan overtuigd dat we het zouden halen bij het Grondwettelijk Hof. Onze advocaat had ons ook in die mening gesterkt. Dat blijkt niet het geval te zijn. Ook al zijn er heel veel argumenten om te stellen dat dit een forfaitaire belasting is op de aansluitpunten, toch heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat de relatie met het verbruik te groot is, en dat er dus een vernietiging volgt.

De vernietiging heeft geen effect op de heffing in 2016 of in 2017. Dat is een belangrijk gegeven in deze discussie. We hebben bedragen geïnd en we zullen die bedragen aanwenden waar ze nodig zijn.

Er is een nieuw element, namelijk de beslissing van het Grondwettelijk Hof. Indien ik me niet vergis, was die beslissing de aanleiding tot dit debat. De oppositie probeert de klemtoon nu handig te verleggen en vraagt of de Vlaamse Regering al een plan heeft. (*Rumoer*)

De voorzitter: Dames en heren, de minister-president heeft naar jullie geluisterd. Gelieve nu ook naar de minister-president te luisteren.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik weet dat het voor de oppositie plezant is te proberen een wig tussen de regeringspartijen te drijven. Dat zal niet lukken. Net als met betrekking tot andere dossiers, zoals de Oosterweelverbinding, de kinderbijslag, het onderwijs of de afslanking van de provincies en de inter-communales, zal de Vlaamse Regering dit oplossen. Het is een complex dossier.

Ik hoop dat iedereen die dit op een ernstige wijze wil benaderen het daarmee eens is.

Het eerste element is de uitspraak van het Grondwettelijk Hof. Dit betekent dat we vanaf 2018 een andere regeling moeten hebben. Een tweede vaststelling is dat er op de markt van de groenestroomcertificaten een grote beweging gaande is. We hebben daar geen officieel rapport over, maar die beweging staat los van regeringsbeslissingen of reglementen. Dat is een belangrijk element.

Daarop voortbouwend, is het een optie om als mogelijk spoor aan een verhoging van de quota te denken. Daar is een belangrijk element aan verbonden dat we niet mogen vergeten. Hierop is 21 procent btw verschuldigd. Dat maakt een belangrijk verschil met de heffing die wij hadden uitgewerkt. Dat is een mogelijke optie waarop minister Tommelein vandaag is ingegaan.

We leven voorlopig nog steeds in onzekerheid met betrekking tot een ander element, namelijk de biomassacentrale in Langerlo. We kunnen niet definitief stellen dat dit hoofdstuk is afgesloten.

Het Vlaams Parlement heeft dit debat aangevraagd aan de hand van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof. Zoals minister Tommelein daarnet uitdrukkelijk heeft beklemtoond, zal de Vlaamse Regering dit oplossen. We zullen dat aanpakken op basis van een aantal uitgangspunten.

Ten eerste wil ik beklemtonen dat we de omslag naar groene, hernieuwbare energie absoluut willen maken. Dat is tevens een oproep aan alle Vlamingen en aan de bedrijven, die op dit vlak een veel grotere verantwoordelijkheid kunnen en volgens ons ook moeten opnemen.

Ten tweede is het duidelijk dat die omslag geld kost. We hebben een goede, doordachte beslissing genomen. We maken een einde aan de subsidiëring van de zonnepanelen. We zien niettemin, net zoals in andere landen en in onze buurlanden, dat mensen op een veel grotere schaal in die zonnepanelen en in zonne-energie investeren. Het is echter duidelijk dat die omslag geld zal kosten. Wie het tegendeel beweert, is verkeerd. We willen dat het plaatje klopt. We zullen geen nieuwe putten delven en schulden oppotten. De rekening moet kloppen. Dat is een zeer duidelijke verklaring van de Vlaamse Regering die we met zijn allen onderschrijven.

Vervolgens zullen we de factuur voor de gezinnen natuurlijk zo laag mogelijk houden. Met de beweging op de certificatenmarkt zijn er hoogstwaarschijnlijk mogelijkheden om dit te realiseren.

Tegelijkertijd gaat het om onze bedrijven en dergelijke. Ik houd niet van wat een aantal sprekers hier beweren. We willen de jobs in Vlaanderen en onze concurrentiekracht beschermen. Wie de analyses leest en naar alle potentiële investeerders in Vlaanderen kijkt, ziet telkens weer dat de fiscaliteit, de loonkost en de energiekost aan bod komt. Als we de energiekosten van onze bedrijven vergelijken met de kosten in het buitenland, zelfs in Frankrijk, blijken we hier met kop en schouders bovenuit te steken. We zullen zorgen voor een evenwichtige regeling die de gezinnen zo laag mogelijk belast, maar die tegelijkertijd ook grote aandacht voor de jobs in Vlaanderen heeft en onze welvaart niet vernietigt.

Voor 2017 blijft de regeling overeind. Dit biedt de mogelijkheid om, rekening houdend met alle elementen, tegen de indiening van de begroting in september 2017 tot een regeling te komen die een oplossing vormt voor alle problemen en uitdagingen.

En we gaan dat dus ook doen, collega's. Neem uw wensen niet voor werkelijkheid, oppositie. U mag hier alle mogelijke wensen uiten. U mag hier alle

mogelijke verwijten sturen aan deze regering. Wel, deze regering zal dit oplossen.

Ik ben ook blij dat sp.a de hand uitsteekt. We hebben er alle belang bij een zo groot mogelijk draagvlak te hebben voor deze zeer belangrijke, zeer gevoelige, zeer toekomstgerichte aangelegenheid waar we met z'n allen mee geconfronteerd zijn. Wel, wij gaan die oplossing aanreiken. Er zijn diverse opties voor mogelijk. Minister Tommelein heeft er vandaag een geschetst. Het zou onverantwoord zijn om vandaag te zeggen dat wij een oplossing hebben zo kort na de uitspraak van het Grondwettelijk Hof. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Maak u geen zorgen, collega's van Vlaams Belang, deze regering zal tegen al uw wensen en verlangens in met een oplossing komen voor dit dossier. Maar aan die hijgerigheid – er is een uitspraak van het Grondwettelijk Hof en 's anderendaags moet er een oplossing zijn – zullen wij niet meedoen. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Ik heb alle respect voor dit parlement, dat om de haverklap actualiteitsdebatten organiseert, maar regeren betekent ook doordachte beslissingen nemen, regeren betekent vooruitkijken. Wij trekken de lijnen, wij gaan voor de omslag in die groene energie. Maar we gaan ervoor zorgen dat het financiële plaatje klopt. Wij gaan zorgen voor duurzame energie, maar ook, collega's, voor een duurzame oplossing. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De jarige minister Crevits heeft het woord. *(Applaus)*

Zestig jaar geleden ..., ik bedoel vijftig jaar geleden werd zij geboren in het ziekenhuis van Torhout. Ja, wij weten alles. Proficiat bij dezen.

Minister Hilde Crevits: Dank u, voorzitter. Maar het meeste heeft mij deze ochtend de uitspraak van onze minister-president verrast. Hij zei op de radio dat hij op zijn veertigste allerhande afrodisiaca kreeg. En hij sprak net het woord 'hijgerigheid' uit. Ik bereid mij voor op een boeiende dag hier in dit parlement. *(Gelach. Opmerkingen)*

Ik voel mij aangesproken omdat sommigen in dit parlement vragen naar de houding van mijn partij. Straks zal de heer Bothuyne hierover spreken, maar ik wil toch met heel veel nadruk de woorden van onze minister-president onderschrijven. Wij moeten, collega's, inderdaad samen de omslag maken naar hernieuwbare energie. Ik ben positief gestemd over de tussenkomst van sp.a. Ik hoop dat straks ook Groen bereid zal blijken om samen naar die oplossing te zoeken, om het verleden te laten rusten – we kunnen altijd de zwartepiet naar elkaar doorschuiven – en om samen te bekijken hoe we tot oplossingen kunnen komen. Het is geen geheim dat de piste die wordt geopend rond de quota, voor mijn partij en voor de hele regering zeker bespreekbaar is. Alleen, collega's, is het van belang dat de oplossing waartoe wij komen, een gedekt financieel plaatje moet hebben waarbij we, zoals minister-president Bourgeois het stelt, geen toekomstige putten creëren. Dat is ook de reden waarom wij deze ochtend samen hebben beslist om september te nemen als momentum om tot dat globale financiële plaatje te komen. Ik ben ervan overtuigd dat dit de komende weken in alle eensgezindheid zal gebeuren. Ik reken op een constructieve oppositie om dit samen vorm te geven. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik hoor de regering nu voor de zoveelste keer oproepen om de zwartepiet niet door te schuiven. Maar het eerste wat minister-president Bourgeois doet, is de zwartepiet doorschuiven naar de regering van 2002. Ik vind dat werkelijk hallucinant. Weten jullie wel wat jullie willen?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voor wie eraan twijfelt of wij dit debat serieus nemen, wil ik even teruggaan in de tijd. Toen jullie een voorstel, een amendement indienden om de Turteltaks in te voeren die vorige week door het Grondwettelijk Hof werd weggeveegd, hebben ik en mijn collega Danen een amendement op tafel gelegd om het op een andere manier aan te pakken. Daar zaten een aantal dingen in die vandaag zowel door minister Tommelein als door minister Crevits naar voren worden geschoven, ook de verhoging van de quota. Dat was een van de pistes.

Dat hebben jullie toen gewoon van tafel geveegd. Ik heb zelfs nog aan minister Turtelboom en aan de meerderheid voorgesteld om de twee amendementen voor alle zekerheid terug naar de Raad van State te sturen. Men wou niet. Dus vandaag, minister-president, de oppositie onverantwoordelijkheid aanwrijven, vind ik een brug te ver. Het is uw Vlaamse Regering die deze onverantwoorde beslissing, deze ongrondwettelijke beslissing, heeft genomen en die toen de uitgestoken hand van de oppositie heeft afgeslagen om ook ons alternatief opnieuw naar de Raad van State te sturen om het op zijn deugdelijkheid te laten testen. Kom mij vandaag dus niet zeggen dat we niet serieus bezig zijn met dat dossier. Uiteraard willen wij mee een onderdeel zijn van de oplossing.

Ik heb twee vragen gesteld, op één ervan heb ik een antwoord gekregen. Ik heb begrepen dat minister Tommelein deze morgen gewoon soloslim heeft gespeeld en een piste op tafel heeft gelegd die niet afgedekt is door de Vlaamse Regering. Wat mij daaraan stoort, minister-president, en wat u ook zou moeten storen, is dit: goed bestuur is dat je de mensen die het afgelopen anderhalf jaar en nog tot het einde van het jaar die Turteltaks betalen, die over de afgelopen twee jaar dus ongeveer 1 miljard euro zullen hebben betaald, niet met ballonnetjes naar huis stuurt en in onzekerheid stort, zeker niet als minister van een Vlaamse Regering. Want de uitspraken van minister Tommelein in de krant lijken beslissingen: 'Ik ga die factuur naar beneden halen. Ik kan het met 10 euro per jaar oplossen. Die groenestroomcertificatenmarkt trekt aan. Dat zijn voor mij de oplossingen.' Dan kunt u en mag u de oppositie niet verwijten dat wij vragen of dit gedragen is en op basis waarvan de minister dat zegt. Het is niet aan een minister om verhaaltjes te vertellen aan de Vlaming, maar om zekerheid te verschaffen. En dat stoort mij mateloos.

Ik wil dus wel degelijk mee rond de tafel om een oplossing aan te reiken, maar ik wil hier niet onverantwoordelijkheid verweten worden door een regering die zelf onverantwoorde beslissingen heeft genomen.

Voorzitter, als de minister uitspraken doet, en die worden hier bevestigd door de minister-president, over 'tendensen op de groenestroomcertificatenmarkt', dan wil ik die cijfers, zelfs al zijn ze officieus, op tafel hebben.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, de minister-president zegt dat hij het moeilijk heeft met dit debat, maar hij zegt er dan niet bij dat na de uitspraak van het Grondwettelijk Hof zijn eigen minister, minister Tommelein van zijn eigen regering, het debat wel in deze richting heeft gestuurd, door de vlucht vooruit te nemen met een interview – niet toevallig vandaag – in Het Laatste Nieuws. Daarin zegt toevallig Tommelein blijkbaar met hocuspocuscijfers: 'De schulden uit het verleden zijn blijkbaar toch zo erg niet. Tot mijn eigen verrassing hebben we vastgesteld dat we er nu wel gaan komen. We moeten hier en daar nog een beetje schuiven, en dan gaan we in de toekomst geen nieuwe taks nodig hebben. Dan gaan we een beetje hier en daar veranderen, en dan gaat het allemaal wel in orde komen.'

Maar, minister-president, de vragen die wij hadden, voorafgaand aan dit debat, zijn allemaal toegenomen, want op de dag van het debat neemt uw eigen minister blijkbaar in de krant de mogelijkheid om te zeggen: namens de Vlaamse Regering gaan wij dit voorstellen. Hij geeft daarbij cijfers, maar niemand hier in het parlement mag die cijfers kennen. En dus vraag ik u, minister: 'put your money where your mouth is'. Als u zegt dat het heel belangrijk is dat de rekening klopt, en u komt dan in een interview met cijfers die moeten staven dat uw rekening inderdaad klopt, laat die dan ten minste ook aan het parlement zien.

Ministers van CD&V en N-VA, als de minister van Energie zegt dat we geen nieuwe taks nodig hebben, dat de energieheffing nu door het Grondwettelijk Hof weggetoverd en vernietigd is en we geen nieuwe taks nodig zullen hebben om de schulden uit het verleden en die van de toekomst verder te betalen, kunt u dan namens de Vlaamse Regering bevestigen wat minister Tommelein zegt, ook CD&V en N-VA, dat er in de toekomst inderdaad geen nieuwe heffing zal komen? Ik hoor van allerlei ministers heel veel woorden, maar geen cijfers. Geef het nu eens voor de duidelijkheid aan: steunt u minister Tommelein als hij zegt dat er geen nieuwe heffing zal komen? En leg dan ook de cijfers op tafel op basis waarvan u dat kunt zeggen.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Collega's, de essentie in dit debat is volgens mij toch nog altijd dat wij voor twee grote uitdagingen staan. Eerst en vooral: ervoor zorgen dat energie betaalbaar is. En ten tweede: ervoor zorgen dat er een energieomslag komt naar duurzame, groene energie. Vanuit dat perspectief sluit ik mij aan bij de woorden van de minister-president ten aanzien van sp.a, uit de oppositie, die vandaag aankondigen en ook proberen hard te maken dat zij een constructieve houding willen aannemen in dit debat.

Ik denk dat dat ook heel belangrijk is. De uitdagingen waar we voor staan, veronderstellen de medewerking van mensen en bedrijven. Daarvoor hebben we een positief klimaat voor groene energie nodig. Afbraakpolitiek, negativisme, elkaar zwartepieten toebedelen, helpen daarbij niet. Het is een collectieve verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat we in een beter klimaat terechtkomen. Ik wil dan ook de groene vrienden oproepen om mee na te denken of ze zich niet kunnen aansluiten bij de nieuw hervonden positieve toon van sp.a.

Minister Tommelein komt vandaag met een aantal pistes. Hij heeft er in de voorbije maanden in een verzoek dossier voor gezorgd dat de markt voor zonnepanelen en windenergie opnieuw in een positief vaarwater is gekomen. Hij heeft het vertrouwen daarvan hersteld. Er wordt vandaag opnieuw massaal geïnvesteerd in het leggen van zonnepanelen. Daardoor wordt de energie-omslag opnieuw op gang getrokken in Vlaanderen. Dat is de verdienste van minister Tommelein en van de Vlaamse Regering.

De problematiek van de biomassacentrales – een financieel blok aan ons been – is met zekerheid al voor de helft opgelost en met bijna zekerheid volledig opgelost. Biomassacentrales die honderden miljoenen euro's zouden hebben gekost indien ze werden gerealiseerd, komen er niet. Ook dat is de verdienste van minister Tommelein en van de Vlaamse Regering. Het is een belangrijk onderdeel van een duurzame oplossing.

Het blijkt dat er tendensen en belangrijke wijzigingen zijn in de markt van de groenestroomcertificaten, die maken dat de factuur voor de Vlaamse belastingbetaler en de Vlaamse schatkist veel minder groot zal zijn dan we hadden gevreesd. Dat is positief en ik dacht dat we ons daar samen over zouden verheugen. Er zijn informele cijfers en die komen er in de volgende weken. Ik zou het jammer vinden dat als de minister weet zou hebben van cijfers die hem

informeel zijn meegedeeld van tendensen waarvan hij op de hoogte wordt gebracht, hij dat hier voor ons zou verzwijgen.

Dat geeft perspectief, het geeft inzicht aan de mensen, het toont ons een weg uit de impasse. Ik stel alleen maar vast dat de minister van Energie een probleem dat hij niet heeft gecreëerd, maar heeft geërfd, aan het oplossen is. Hij geeft de richting aan om dat te doen zonder zware, nieuwe lasten voor de burgers. Ik verheug me daarover, mijn fractie verheugt zich daarover. Ik denk dat we in de komende weken en maanden meer klaarheid gaan krijgen over de definitieve oplossing die zal voorliggen. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Voorzitter, ik vind dat we een heel interessant debat hebben. We zijn gestart met wat steken onder water en wat verwijten naar elkaar, maar ik voel aan dat we het voorbije kwartier in een constructieve grondstroom terecht zijn gekomen. Voor haar opening wil ik aan sp.a zeggen dat dat de goede weg is. Ik wil ook Groen uitnodigen om daaraan mee te doen. We hebben enkele maanden geleden in dit parlement een klimaatresolutie gemaakt. Dat is de weg om deze heel ambitieuze zaak voor Vlaanderen en de Vlamingen aan te pakken.

Het is goed om die zaken nog eens op een rijtje te zetten. Kamerbreed gaan we akkoord dat we werk moeten maken van de energietransitie, van het aanmoedigen van de mensen om te investeren in groene en hernieuwbare energie. Het zijn ambitieuze doelstellingen die in die klimaatresolutie zijn verwoord. Er staan ook aanduidingen in voor de weg die we moeten gaan. We hebben die kamerbreed goedgekeurd, dus laten we er ook werk van maken om daar schouder aan schouder initiatieven voor te nemen.

De financiering moet inderdaad kloppen. Ook daarover evolueren we duidelijk naar een consensus. We gaan dit niet financieren door extra besparingen op andere domeinen. Het forfaitair karakter van een heffing is uit den boze. We gaan dat meer doen op verbruik. De minister van Energie heeft vandaag een mogelijk voorstel gelanceerd, waarvan wij als partij kunnen zeggen dat het een interessant voorstel is. Het voorstel is op basis van het verbruik, wat voor ons altijd een belangrijk criterium is geweest. We zullen het bekijken, en als het mee de oplossing mogelijk kan maken, dan staan we daar zeer voluntaristisch tegenover. We willen de gezinnen zo veel mogelijk sparen en de factuur absoluut naar beneden halen, daar kan geen enkele partij tegen zijn.

Dus, we moeten voor een goede financiering zorgen en we moeten dat doen met de juiste cijfers. We moeten daar een beetje tijd voor nemen. Op een paar dagen tijd zal er geen sluitende regeling zijn. Als we een ernstig werk willen maken, moeten we daar een beetje tijd voor hebben. We moeten het niet naar de Griekse kalenden verwijzen, maar na het reces, in september, is een goede timing. Laat er ons dus samen aan werken, kamerbreed, en werk maken van de transitie, van een sluitende financiering op basis van de juiste cijfers. Laat ons daarvoor de tijd nemen tot september. Dan moet het huiswerk kunnen worden afgerond. Dat is een duidelijk standpunt van ons partij. We geloven daar sterk in. Op een constructieve houding van onze fractie kunt u zeker rekenen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Laat het duidelijk zijn. Mijnheer Beenders, u bent er daarnet zelf mee begonnen: iedereen wil die factuur naar beneden. Dat is maar evident ook. We moeten daarvoor zorgen en als daar mogelijkheden voor zijn, dan moeten we die zeker bekijken. We moeten er in de eerste plaats voor

zorgen dat de gezinnen minder betalen voor hun elektriciteit, maar natuurlijk ook dat de concurrentiekracht van de ondernemingen niet onderuit wordt gehaald. Wij zijn bereid, ook vanuit onze fractie, om een constructief oog te werpen op elk voorstel dat daartoe leidt. Elk voorstel, elk idee dat in die richting gaat – en ik heb ook begrepen dat de sp.a zich in die zin constructief opstelt – lijkt me goed te zijn om te gaan bekijken.

Natuurlijk zijn we ook bezorgd om de cijfers. We willen doorgerekende voorstellen, we willen dat de voorstellen met de meest recente cijfers worden bekeken. Dat zal de komende maanden dan ook gebeuren. We denken niet dat het een goed idee is om te besparen om schulden af te betalen. We hebben altijd gezegd dat we een besparingslogica volgen als ruimte wordt gecreëerd om te investeren. Dat is altijd de basislijn geweest van deze Vlaamse Regering. We besparen om te kunnen investeren in de toekomst. Dat is natuurlijk een heel ander verhaal dan besparen om schulden af te betalen. Daar staan we veel moeilijker tegenover.

Eigenlijk komt het erop neer, als ik iedereen hier hoor, dat we drie zaken moeten combineren. Ten eerste dat de factuur van de gezinnen en van de ondernemingen in de gaten wordt gehouden, dat ze niet zomaar mag stijgen, dat we ze zo laag mogelijk houden. Ten tweede moeten we ervoor zorgen dat we het beleid uit het verleden rechte trekken, dat we de schuldenberg wegwerken en dat we daarvoor de nodige inspanningen doen. Ten derde, is er de doelstelling die we allemaal delen, namelijk de klimaatdoelstelling. We weten allemaal dat we die niet zomaar gaan halen. Daarin zal moeten worden geïnvesteerd. Dat zal niet zomaar lukken zonder een frank uit te geven. Die drie zaken moeten we combineren. Als dat kan, dan zijn we natuurlijk bereid om elk voorstel dat daartoe leidt, van dichterbij te bekijken.

Rob Beenders (sp.a): Het lijkt wel alsof het debat ten einde is, met die tussenkomsten. Ik denk dat we toch de essentie niet mogen vergeten. We kunnen hier nu allemaal wel een goed gevoel hebben, een gevoel dat we erdoor zijn geraakt en we weer verder kunnen.

De Vlamingen die naar dit schouwspel hebben gekeken, zullen niet zo gelukkig zijn. Mijnheer Tommelein, ik wil u echt vragen om niet meer in een krant te communiceren dat de factuur naar beneden gaat als daarover nog niet beslist is binnen de regering. Die boodschap die vanmorgen werd gecommuniceerd, heeft heel wat mensen perspectief gegeven om opnieuw ademruimte te krijgen om hun stroomfactuur betaald te krijgen. Vorig jaar zijn er 25 procent mensen bijgekomen die in energiearmoede zijn terechtgekomen. Dat is veel, dat is het hoogste aantal in zeven jaar. Hoe komt dat? Omdat de elektriciteitsfactuur gewoon onbetaalbaar is geworden. Die mensen lezen vandaag in de krant goed nieuws: de stroomfactuur gaat naar beneden, met 100 euro, en er komt misschien 10 euro bij. Die mensen maken hun rekening en denken: 'Eindelijk, terug ademruimte.' Ze kijken dan echter naar dit debat en horen: 'Het is eigenlijk nog allemaal niet zeker. De cijfers moeten nog komen, we wachten tot september.'

Dat is niet goed. Die signalen mogen we niet geven aan de bevolking. De bevolking heeft nood aan zekerheid en vooral nood aan ademruimte binnen de elektriciteitsfactuur. Onze oproep blijft overeind: laat ons tijdens het zomerreces werken. We willen komen om oplossingen te zoeken en om te kiezen voor een eerlijke financiering, waarbij vooral de energieheffing tot het verleden behoort en de rekening niet integraal wordt doorgestuurd naar de gezinnen en de alleenstaanden.

Minister-president, ik zou u toch willen vragen om het woord 'moedig' achterwege te laten wanneer u over de energieheffing spreekt. Het is echt niet moedig om een onwettige taks aan de Vlamingen toe te sturen, het is echt niet moedig

om alleenstaanden en gezinnen zwaarder te belasten dan de grote bedrijven. Ik zou u dus echt willen vragen om dat woord vanaf nu achterwege te laten, want een energieheffing is niet moedig.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik vind dat laatste, collega Beenders, iets minder positief. Ik denk dat het moedig is om een schuldenberg van 2 miljard euro aan te pakken. Wij hebben die verantwoordelijkheid genomen. Daardoor staan we nu voor een nieuwe situatie, die we met z'n allen zullen aanpakken. (*Applaus bij de meerderheid*)

Minister Bart Tommelein: Men vraagt mij hoeveel certificaten al opgekocht zijn. Het enige wat ik al zeker weet, collega's, is wat wij zelf uit de markt hebben gehaald. We hebben voor 165 miljoen euro certificaten in 2016 opgekocht. Dat zijn 1.788.433 certificaten. Dat kan ik u met volledige zekerheid zeggen, want we hebben ze zelf opgekocht. Dat zijn dus officiële cijfers. Of er daarnaast nog een andere marktspeler is of andere marktspelers zijn, weet ik niet, maar dat die een vrij groot pakket opgekocht hebben, is mij bevestigd. Ik heb daarover de cijfers, maar ik wacht op het officiële rapport van de VREG om dat ook officieel bekend te maken. Dat is ook logisch. Ik kan vragen aan de VREG om dat te versnellen, maar het gaat om de regulator die afhankelijk is van het parlement.

Nog een heel kleine zaak waar ik niet over ga uitweiden: in het artikel staat ook duidelijk dat verschillende ballonnetjes werden opgelaten, dat de minister op de vlakte bleef en dat hij enkel maar duidelijk heeft gemaakt dat er wat hem betreft geen nieuwe taks komt. Dat is inderdaad mijn persoonlijk standpunt, en ik mag dan ook zeggen dat er met mij geen nieuwe taks komt. Dat is mijn persoonlijk standpunt en ik zal dat blijven zeggen.

In het artikel staat ook heel duidelijk: "De kans is groot dat ik aan de regering zal voorstellen om het quotum voor groene stroom, dat producenten moeten halen, opnieuw aan te passen." Het staat dus letterlijk in het krantenartikel: niet dat dat beslist is, niet dat de regering dat beslist heeft en ook niet dat ik dat zal beslissen, maar dat ik dat zal voorstellen aan de regering.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, minister, voor alle duidelijkheid, wij met Groen hebben steeds een constructieve oppositie gevoerd rond dit dossier. We hebben steeds alternatieven op tafel gelegd en ik heb er in de commissie regelmatig aan herinnerd. Natuurlijk willen wij ons inschrijven in een pax energetica, natuurlijk willen we samenwerken om een oplossing te vinden voor de problemen die zich voordoen, maar dan moeten we natuurlijk wel op basis van gelijkwaardigheid kunnen samenwerken.

Ik had vaak het idee dat dat heel erg moeilijk was en dat onze voorstellen steeds weggehoond, weggelachen of weggestuurd werden. Maar geen probleem, ik ben geen rancuneus man. Ik ben zeker bereid om in de toekomst te werken aan echte oplossingen, omdat die echt nodig zijn.

Maar dat heeft ons niet verhinderd om de vermaledijde Turteltaks te bestrijden, omdat die onrechtvaardig was, alle gezinnen trof en geen rekening hield met spaarzaamheid. En wat nog erger was, regelmatig kwamen er nieuwe ongewenste neveneffecten aan de oppervlakte: appartementsbewoners betaalden twee keer en mensen op kot dikwijls ook. De allergrootste bedrijven moesten dan blijkbaar niet betalen en steeds deed de regering alsof ze dat niet wist en in snelheid werd gepakt.

Dat vonden we heel vreemd. Daarom namen we de stelling in dat er weinig of zeker niet goed over nagedacht was en dat de stakeholders weinig betrokken

werden. Vandaar dat de Turteltaks het symbool werd voor het harteloze besparingsbeleid van deze regering, waarbij verschillende facturen de hoogte in gejaagd worden en verschillende besparingen doorgevoerd worden, vooral ten koste van gezinnen en kleine bedrijven.

Normaal gezien had gisteren een vergadering van de commissie Energie plaatsgevonden om te debatteren over energiearmoede. Ook dat is een van de ongewenste neveneffecten van die taks.

Ik wil naar de toekomst kijken, maar vandaag is die taks nog niet weg, dus kunnen we er eigenlijk niet over zwijgen.

Het Grondwettelijk Hof vernietigde de heffing, en dat is dus een overwinning van de consument en bij uitbreiding van iedereen die de taks heeft bestreden. De mensen zijn boos en voelen zich bedrogen, want voor veel mensen is 100 euro per jaar heel veel geld, zeker als het onrechtvaardig aanvoelt en als blijkt dat het Grondwettelijk Hof de heffing heeft vernietigd.

Want niet te vergeten: tegen het einde van het jaar zal er een klein miljard euro aan lasten zijn opgehaald door deze regering. En dat op een moment dat er heel weinig gebeurt om die energiearmoede aan te pakken en die allergrootste bedrijven inderdaad niet mee moeten betalen.

Voor ons moet die Vlaamse Regering die onrechtvaardige factuur meteen intrekken, laat ons zeggen per 1 augustus – we willen u nog een paar weken respijt geven. Want die taks is een schoolvoorbeeld van slecht bestuur. We kennen nog wel van die voorbeelden, zoals het gebroddel van boskaart, het gesteggel rond Uplace, het dossier Doel, de discussie rond de moskeeën, het Huurdecreet enzovoort. Ik kan zo nog een tijdje doorgaan, maar mijn tijd is helaas beperkt.

Wat ik mij de laatste dagen afvroeg, is: hoe haalt een regering zich in het hoofd om alle Vlamingen bij decreet een heffing op te leggen als je op voorhand weet dat er 50 procent kans is dat die heffing de toets van de legaliteit niet zal doorstaan? Blijkbaar hebt u advocaten geraadpleegd die in het begin zeiden: 'Geen probleem, het zal wel lukken.' Maar ondertussen werd de kans toch wel klein dat die heffing de toets van legaliteit zou doorstaan. Ik vind dat heel vreemd. En wat ik nog veel vreemder vind, is dat je dan geen plan B hebt. Als er een grote kans is dat er zich een ramp voordoet, wat in dezen in sommige ogen toch het geval is, dan heb je nog altijd een plan B in geval dat risico effectief plaatsvindt. En dat was hier helemaal niet het geval. Heel vreemd, en daarom werd er heel wat geschoten, in alle richtingen. Zo zei de heer Diependaele enkele dagen geleden: 'Als minister Tommelein denkt dat hij het gat als gevolg van die taks kan dichten zonder een nieuwe taks in te voeren en tegelijkertijd onze nieuwe klimaatdoelstellingen kan bereiken, dan is dat fantastisch. Maar hoe denkt hij dat in godsnaam te doen?' (*Opmerkingen van Matthias Diependaele*)

En dan was er weer een fors antwoord van de minister. En zo ging het maar door. Maar goed.

Minister Tommelein schopte dus wild om zich heen, wilde in geen geval gelinkt worden aan een soort van taks – wat ik natuurlijk begrijp – om vanmorgen te landen met een zogenaamd voorstel. Maar waar zijn de cijfers? Is er effectief steun van deze meerderheid? De Vlaming verdient beter dan in het ongewisse te worden gelaten.

Nu, wij hebben zeker niet de pretentie om zomaar eventjes een mirakeloplossing te kunnen voortoveren. Die pretentie mag niemand hebben. Niemand heeft die. Maar we weten wel in welke richting we kunnen gaan. De schuldenberg uit het verleden moet weg en nieuwe schulden moeten inderdaad worden vermeden.

We hebben een aantal voorstellen die we al een aantal keren op tafel hebben gelegd en die, zoals ik al zei, een aantal keren van tafel werden geveegd. Ik ben blij te horen dat het idee rond die quota doorgang zal vinden.

Wat zou er nog kunnen gebeuren? Wel, we zouden een bijdrage kunnen vragen aan de grote zonneparken. We zouden de overwinsten kunnen afromen, omdat ze toch wel megalomane winsten hebben gemaakt. We willen weliswaar dat ze een degelijk rendement blijven hebben, maar geen overwinsten. Want blijkbaar is het gemakkelijk om alle Vlamingen te treffen met een taks, maar als het gaat over die grote zonneplantages, is dat bijzonder moeilijk.

We vragen ook een faire bijdrage aan Max Green en de afvalverbrandingsovens. Verder zouden we ook een bijdrage willen vragen aan de DNB's. Ik begrijp dat de gemeenten daardoor een lagere winstuitkering zullen krijgen, maar een vergoeding op kapitaal van meer dan 6 procent vinden we echt van het goede te veel. En natuurlijk kunnen we, in the end, een beroep doen op de algemene middelen, waar deze last op een eerlijke manier kan worden verdeeld.

En de tekorten voor de toekomst kunnen inderdaad worden vermeden door het optrekken van de quota. Daarvoor hebben wij met Groen al regelmatig gepleit. We hebben daarvoor effectief een voorstel van decreet op tafel gelegd.

Minister, mijn tijd is bijna op. Ik heb nog twee vragen voor u. Ook zonder die taks blijft de energiefactuur bij de hoogste van Europa. Hoe zult u die factuur tot haar essentie herleiden?

We moeten onze groene-energiedoelstellingen halen. Ik hoor kamerbreed: 'Hoe wilt u dat doen?'

Voor alle duidelijkheid: wij steken de hand uit. We willen u er alleszins bij helpen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, het is zoals de heer Beenders zegt: het debat is voor een stuk eigenlijk al gevoerd.

De voorzitter: Oké, dan heeft de volgende spreker het woord. *(Gelach)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil toch nog een paar kleinigheden meegeven aan de collega's. Ik had een voorbereiding gemaakt voor dit debat. En inderdaad, minister-president, het onderwerp van het debat was de schrapping van de Turteltaks door het Grondwettelijk Hof.

Dat was afgelopen vrijdag. Dus werd dit debat aangevraagd en daar heb ik mij ook op voorbereid. Maar toen kwam minister Tommelein in het VTM-nieuws zeggen dat er absoluut geen energieheffing komt. Ik heb het citaat bij me.

Ik begrijp, minister-president, omdat u spreekt over zwartepieten, dat u de afgelopen jaren niet in de mogelijkheid was om de commissie Energie bij te wonen, maar ik kan u verzekeren dat er drie jaar lang, en ook daarvoor al, niets anders gedaan werd dan zwartepieten tussen minister Tommelein, de sp.a en andere partijen. Ik begrijp dat perfect natuurlijk.

Ik geloof eigenlijk niet in mirakels, maar er zijn vandaag twee mirakelen gebeurd. Eén, er komt 'energievrede'. Er is sp.a en de energievrede. Sp.a heeft waarschijnlijk een rondvraag gedaan naar de impact van het feit dat zij de hoofdschuldigen zijn van de ontsporing van de groenestroomcertificaten. Eindelijk zullen ze beseft hebben dat ze er niet goed aan doen om continu in de aanval te gaan tegen minister Tommelein omdat ze daar toch wel stemmen door verliezen.

Net zoals minister Tommelein geprobeerd heeft om het woord Turteltaks uit het geheugen van de mensen te wissen, moet sp.a er nu voor zorgen dat er absoluut niet meer gesproken wordt over Freya Van den Bossche en de ontsparing van de groenestroomcertificaten. Dat was het eerste mirakel.

Tweede mirakel: plots was er op twee, drie dagen tijd – er was eigenlijk een arrest van het Grondwettelijk Hof nodig – een oplossing voor de Turteltaks. Nadat het Grondwettelijk Hof enkele dagen geleden bevestigde dat de Turteltaks een ordinaire diefstal was, volstaat twee jaar Turteltaks om de schuldenberg onder controle te hebben. Nadat het Grondwettelijk Hof bevestigde dat de Turteltaks eigenlijk een hold-up was op de portefeuille van de brave Vlaming, volstaat twee jaar Turteltaks blijkbaar om de toekomstige engagementen met betrekking tot het groenestroombeleid te vervullen. Nadat het Grondwettelijk Hof de voltallige Vlaamse Regering voor schut zette, blijkt dat het wegvallen van de subsidies voor de biomassa-centrales – alhoewel, dat is nog niet helemaal duidelijk – in Langerlo en Gent ervoor zorgt dat de toekomstige engagementen verkleinen.

Blijkbaar was er een arrest nodig, minister Tommelein, van het Grondwettelijk Hof om tot nieuwe inzichten te komen. Wie gelooft – enkelen misschien – van de mensen die nu aan het kijken zijn en het dossier gevolgd hebben, nog dat u over cijfers beschikte nadat het arrest geveld werd? En toen kwam u plots met een nieuw voorstel. Ofwel wist u al langer van die cijfers en hebt u deze verzwegen voor uw collega-ministers, want net zoals ik, net zoals de collega's, net zoals de burgers in de straat, was ook de Vlaamse Regering verrast door uw uitspraken en uw statement.

Vandaar, minister-president, door die uitspraken van minister Tommelein op het VTM-nieuws en deze morgen in Het Laatste Nieuws, is dit debat verschoven van het arrest van het Grondwettelijk Hof – de vernietiging – naar het voorstel dat niet besproken werd binnen de Vlaamse Regering. Uiteraard is het debat verschoven naar dit onderwerp. Dat is niet onze schuld, u moet ons niet verwijten dat we dit debat misbruiken, zoals u zegt, om bepaalde stellingen naar voren te brengen. Als u één iemand moet verwijten, is het uw collega Tommelein.

Misschien had de Vlaamse Regering na het arrest van het Grondwettelijk Hof beter haar verontschuldigen aangeboden aan de burger: 'Sorry, burger, we hebben ons vergist, we hebben twee jaar lang onterecht in uw zakken gezeten en we zullen er alles aan doen om uw energiefactuur naar beneden te halen en eventueel de onterecht geïnde Turteltaks terug te betalen.' Dat zou u sieren! En niet te proberen elkaar hier uit de wind te zetten.

Het is toch wel opmerkelijk, na de uitspraken op zondag van minister Tommelein, na de uitspraken deze morgen van minister Tommelein, dat het dan twee uur moet duren vooraleer iemand van de meerderheidspartijen CD&V en N-VA reageert en slechts na lang aandringen van de oppositie. Het is toch wel opmerkelijk dat u ons dan verwijt dat wij het debat verzuren. Ook wij willen het debat voeren over de energieomslag.

Uit de antwoorden van minister Crevits en minister-president Bourgeois blijkt duidelijk dat het voorstel van minister Tommelein niet is besproken binnen de schoot van de Vlaamse Regering.

Minister Bart Tommelein: We gaan elkaar geen Liesbeth noemen. Als ik, als energieminister verantwoordelijk voor het dossier, zwijg, dan is er een groot probleem, want de energieminister zwijgt. Op dat moment is in het land van de struisvogels, zijnde Vlaanderen, minister Tommelein ook een struisvogel. Op het moment dat minister Tommelein, bevoegd voor de energie, heel duidelijk zegt dat hij geen nieuwe heffing wil, is dat duidelijk. Dan maak ik als minister van Energie mijn standpunt heel duidelijk. En als ik vandaag een voorstel formuleer,

dan is dat een voorstel in de hoop tot een oplossing te komen en in de wetenschap wat de cijfers zijn. Mijnheer Sintobin, ik zie dan ook het probleem niet, maar ik ken u intussen al langer dan vandaag. Als ik zwijg, is er een probleem. Als ik een voorstel doe, is er ook een probleem. Ik stel voor dat u stopt met zwartepieten en helpt om een oplossing te zoeken. *(Applaus bij Open Vld)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik zou de verslagen van de commissievergaderingen van de afgelopen jaren erbij kunnen halen om te bewijzen wie drie jaar lang aan het zwartepieten is geweest. En inderdaad, u hebt gelijk natuurlijk, alle partijen zijn schuldig aan de ontsporing van de groenestroomcertificaten. Een aantal collega's die hier zitten – de heer Vandaele is er niet – maar ook andere collega's hebben in 2010 zelfs nog gewaarschuwd de groenestroomcertificaten niet af te bouwen. Men wilde die niet afbouwen, alle partijen die hier zitten en die ooit deel hebben uitgemaakt van een of andere regering, zijn schuldig. U bent het dus die zwartepiet.

Wat uw uitspraken in het VTM-nieuws en in Het Laatste Nieuws betreft, heb ik de tweet van de heer Diependaele bij me toen u zei dat er geen nieuwe taks zou komen. Ik citeer de heer Diependaele: "N-VA zeer benieuwd naar berekeningen Tommelein: "We gaan niet doen alsof er geen schuldenberg is"". En dan antwoordt u, minister: "Als @de_NVA rekeningen wat beter in de gaten had gehouden tijdens vorige regering was dat wel een stuk eenvoudiger geweest voor deze ploeg". Onrechtstreeks valt u uw collega, de vorige minister van Begroting, Philippe Muyters, persoonlijk aan. Stop dus met zeggen dat ik moet stoppen met zwartepieten.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik moet eerlijk bekennen dat ik enorm veel last heb van slaapwandelen maar voor zover ik me herinner, heb ik niet getweet. Het gaat om een citaat uit Het Nieuwblad. Dat is een reactie die ik heb gegeven en die daarnet juist is geciteerd door de heer Danen. Ik heb gezegd dat als het kan zonder heffing, ik dat fantastisch vind. Het enige dat ik wil, en dat is hier daarnet door iedereen gevraagd, is dat dit de komende maanden correct wordt berekend. Dat lijkt me een zeer logische vraag. Meer was dat niet, mijnheer Sintobin.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Een correcte berekening en correcte cijfers hebben wij ook al bij het begin van het debat gevraagd. Wij voeren hier nu al de hele tijd een debat op basis van cijfers waarvan we niet weten waar ze zijn, welke waarde ze hebben en of ze correct zijn. Alle ministers hier hebben gezegd dat de besprekingen in september zullen worden gevoerd. We voeren hier dus eigenlijk een debat over niets, over een voorstel van een of andere minister die eigenlijk niet wordt gedekt door de Vlaamse Regering. Ik blijf erbij dat dit een eigenaardige manier van werken is.

Minister Tommelein, meestal wordt hier gedebatteerd over voorstellen van de regering, U met uw ervaring zou dat moeten weten. Wij voeren hier debat op basis van een voorstel dat niet is gebaseerd op feiten en cijfers en dat niet wordt gedragen door de voltallige Vlaamse Regering

Bart Somers (Open Vld): Mijnheer Sintobin, als ik het goed voorheb, is het nu de derde keer dat u in dit debat tussenkomt. Intussen hebt u zowat iedereen verwijten gemaakt, hebt u staan kankeren, klagen en zagen, maar u hebt nog met geen woord gesproken over de oplossing die u ziet. Wat mij enorm interesseert, wat Vlaanderen interesseert, wat de kijker en de burger interesseert, is hoe het Vlaams Belang dit probleem nu zal oplossen.

De verwijten hebben we gehoord. Het getreur en het geklaag hebben we gehoord. De spelletjes hebben we gehoord. Maar wat is de oplossing van het Vlaams Belang? Hoe gaat u het probleem oplossen? Hoe ziet u de oplossing?

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Wat was de oplossing van u? Een Turteltaks. Ik begrijp dat u als partij zo vlug mogelijk die Turteltaks weg wilt en uit het geheugen van de mensen wilt wissen.

Misschien kan minister Tommelein hierop antwoorden. Wat zou er gebeurd zijn met de Turteltaks als het Grondwettelijk Hof deze niet had vernietigd? Daar zou ik graag een antwoord op krijgen. Zou de Vlaamse Regering de Turteltaks verder hebben geheven of zou ze die uit eigen beweging hebben afgeschaft? (*Opmerkingen*)

Mijnheer Keulen, ik zal u zeggen wat wij in oktober 2015 hebben gezegd bij de invoering van de Turteltaks. Waarom kan er geen bijdrage komen vanuit de superwinsten die bedrijven zoals Fernand Huts realiseren dankzij hun grote zonnepanelenparken? Waarom kan dit niet? Waarom kunnen er geen taksen op de winsten worden geheven? Waarom zou dit niet kunnen? Waarom kunnen de winstuitkeringen aan de aandeelhouders niet worden verminderd? Waarom kan een groot deel niet uit de algemene middelen worden gehaald? (*Opmerkingen. Rumoer*)

Ik ben het met u eens dat niets gratis is in deze wereld, alleen voor de vluchtelingen, de migranten en de asielzoekers. (*Opmerkingen*)

Ondanks de tegenkanting van de oppositie, ondanks tegenkantingen van de experts, hebt u toch in de zakken van de mensen gezeten en de Turteltaks erdoor geduwd. Nu blijkt dat twee jaar lang de Turteltaks onwettelijk werd geheven. U zou in de grond moeten zakken van schaamte en de Turteltaks teruggeven aan de mensen.

Bart Somers (Open Vld): Voorzitter, er is een merkwaardige evolutie in het debat. Ik wil nogmaals bevestigen dat ik het heel positief vind dat een van de oppositiepartijen, sp.a, zich constructief wil opstellen en absoluut niet pleit voor belastingverhogingen. We hebben hier nu net een oppositiepartij gehoord – en het is belangrijk dat er verscheidenheid is in de oppositie – die regelrecht pleit voor een belastingverhoging. Daar zijn wij het niet mee eens. (*Rumoer*)

Dat is een keuze die de oppositie kan maken. Halen uit algemene middelen, betekent extra belastingen en opnieuw in de zakken van de Vlaming zitten. We nemen er akte van. (*Applaus bij Open Vld*)

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Wat was de Turteltaks? Een ordinaire belastingverhoging. Dat was de Turteltaks. Een platte ordinaire verhoging. U verwijt mij wat u zelf hebt gedaan. U verwijt mij wat u zelf twee jaar lang onwettelijk hebt gedaan. (*Rumoer*)

Er zijn inderdaad besparingsmogelijkheden. Ik wil met u wel eens de kaasschaaf halen door de Vlaamse beleidsdomeinen.

Ik wil van u weten: stel dat de Turteltaks niet was vernietigd door het Grondwettelijk Hof, wat had u dan gedaan? Het is misschien een hypothetische vraag, maar het is interessant om te weten wat ermee zou gebeuren.

Ik ben bijna aan het einde van mijn tijd. Ik sluit dus af. Ik wil het debat voeren over de energieomslag, maar mijn uitgangspunt en het uitgangspunt van mijn partij is de elektriciteitsfactuur van de Vlaming. Los van de Turteltaks is die nog altijd veel te hoog. We moeten initiatieven nemen om die factuur naar beneden te halen. Die factuur moet naar beneden, mijnheer Tommelein. U zit ook in de Federale Regering en misschien kunt u daar ook enkele initiatieven nemen. Door mij verwijten te sturen en de bal naar mij te spelen, doet u alsof er niets gebeurt. De factuur moet naar beneden.

Voorzitter, ik ben het beu dat de Vlaming moet opdraaien voor stommiteiten van politici.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, ministers, collega's, het gaat bijzonder snel in de politiek. Daar hebben we de voorbije dagen een mooi staaltje van gezien. Het is uiteraard niet voor het eerst dat we het over de energieheffing hebben in dit parlement: een aantal weken terug was er hier een debatje over diezelfde energieheffing. Minister, toen verklaarde u dat we jaarlijks worden geconfronteerd met een kostprijs van 1,2 miljard euro, niet alleen dit en volgend jaar, maar tot na 2030. Dat herhaalde u vrijdag nog eens, in uw eerste reactie op het arrest van het Grondwettelijk Hof. U beklemtoonde toen terecht de ernst van de situatie: de schuld van het verleden verdwijnt niet zomaar en de engagementen van 1,2 miljard euro per jaar blijven.

Vandaag klinkt het anders: 10 euro per gezin per jaar, zoveel gaat het ons nog kosten, en alles is onder controle. Dat staat alleszins in uw jongste nota, die u ons vanmorgen hebt bezorgd, waarvoor dank. Dat creëert, zoals we daarnet hebben vastgesteld, wel enige consternatie en wel wat vragen bij heel wat mensen. Waar we het zeker over eens zijn, is over het geloof in een slimme en groene energietransitie. Ik geloof trouwens samen met u dat we die samen moeten waarmaken, samen met de collega's van sp.a. We aanvaarden graag de uitgestoken hand van vanmorgen in die andere nota, in De Standaard, collega's van sp.a. Ook de collega's van Groen sluiten zich blijkbaar aan bij de oproep om eensgezind werk te maken van een sterk energiebeleid. Daar kunnen we alleen maar blij om zijn.

Er zijn immers heel wat uitdagingen. Er is de financiële uitdaging, zoals daarnet geschetst, maar er is de nog veel grotere uitdaging die moet worden gerealiseerd, namelijk het halen van de 2020-doelstellingen zonder de biomassa-centrales van Gent en Genk. We willen zo veel mogelijk groene stroom op een zo goedkoop mogelijke manier produceren: goed voor het klimaat, goed voor onze economie en goed voor onze energiefactuur.

De uitdaging is dus niet klein. Integendeel, ook na 2020 gaat dit verhaal immers verder. Minister, dit parlement heeft u op 23 november in de klimaatresolutie opgeroepen om werk te maken van een ambitieus beleid om een ambitieuze invulling te geven aan de Europese doelstelling inzake hernieuwbare energie. U hebt inderdaad niet stilgezeten. U hebt de voorbije maanden het ene plan na het andere geproduceerd: een zonneplan, een windplan, een warmteplan, en ik vergeet er allicht nog wel een aantal. Dat is goed. Mannen maken plannen. We moeten met zijn allen erkennen dat u dat bijzonder goed doet, maar er is meer nodig dan alleen een plan. Er zijn ook resultaten nodig, een versnelling inzake energiebesparing, een versnelling inzake de productie van groene warmte en groene stroom. Tegelijk willen we dus de betaalbaarheid en de bevoorradingszekerheid qua energie bewaken. Daarom is het belangrijk om nu, op dit cruciale moment te bekijken of we inderdaad op schema zijn. Minister, halen we de doelstellingen voor 2020, ook zonder die biomassa-centrales? Hoeveel staat het met de opmaak van een becijferd energieplan voor 2030 en verder?

Minister, sinds 2014 hebben u en uw voorgangster de duidelijke opdracht om, samen met de federale minister van Energie en met uw deelstaatcollega's in Wallonië en Brussel, werk te maken van een energiepact, van een beleidskader, van een plan om concrete acties uit te werken om iedereen ook op lange termijn te voorzien van duurzame, betaalbare en zekere energie. U hebt samen met uw collega's beloofd dat dat er tegen eind dit jaar zou zijn. Vlaanderen is het natuurlijk aan zichzelf verplicht om ook daaraan een heel belangrijke bijdrage te

leveren, om de eigen ambities concreet te vertalen en ervoor te zorgen dat het financiële plaatje daarbij klopt.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Bothuyne, dank u wel voor de positieve woorden. Het is inderdaad juist dat ik samen met de Vlaamse Regering de energievisie heb goedgekeurd. Die is er van onderuit gekomen, vanuit diverse organisaties, diverse stakeholders en ook individuele burgers. Dat is een zeer groot draagvlak. Ik probeer inderdaad om dat nu ook te doen op het federale en interfederale niveau, samen met de collega's van Wallonië en Brussel en de federale minister van Energie.

Het is de ambitie om die energievisie tegen het einde van dit jaar klaar te hebben. Als we dan een energiepact hebben, zouden we trouwens bij de eersten in Europa zijn.

Natuurlijk maak ik me zorgen. Sinds vorige week is een politieke crisis uitgebroken in het Franstalig landsgedeelte. Hierdoor blijft er, om het zacht uit te drukken, onduidelijkheid bestaan over het functioneren van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Waalse Regering. Het is met die regeringen dat het verschil moet worden gemaakt om het energiepact tegen het einde van het jaar af te werken. Ik hoop dan ook dat er zeer snel politieke stabiliteit komt in het Franstalig landsgedeelte.

Op zich is dat nu geen groot probleem. We bevragen momenteel de stakeholders en de individuele burgers. Na de zomer zouden we echter een aantal knopen moeten kunnen doorhakken om dat ambitieus plan waar te maken. Ik ben me ervan bewust dat dit een prioriteit is.

Mijnheer Bothuyne, ik weet dat u hier veel aandacht aan besteedt. Ik heb daar absoluut ook de nodige aandacht voor. Dit past allemaal in de doelstellingen inzake hernieuwbare energie die we willen halen tegen 2020 en 2030 om dan zelfs verder te gaan tot in 2050.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik ben blij dat u het engagement met betrekking tot het energiepact hebt herhaald. De politieke crisis in het Franstalig landsgedeelte mag ons en u er niet van ontslaan zelf met een duidelijk becijferd Vlaams energieplan voor de dag te komen.

Een becijferd plan omvat natuurlijk duidelijkheid over het kostenplaatje van dat plan. Het arrest van het Grondwettelijk Hof heeft hier natuurlijk het een en het ander aan veranderd. De oplossing die u nu naar voren schuift, een verhoging van het quotum, kan wat ons betreft een onderdeel vormen van het juiste antwoord op het financieringsvraagstuk voor de energietransitie. We laten effectief de markt werken. Als goede liberaal kunt u dit volgens mij enkel toejuichen.

Wat ons betreft, kan de energiefactuur voor de Vlaming ten gevolge van deze oefening zeker omlaag. Dit is zeker het geval nu de dure biomassacentrales in Genk en in Gent er niet komen. De alternatieven met zonne- en windenergie zijn goedkoper. Uit uw becijferd plan zal moeten blijken hoe we dit allemaal kunnen waarmaken. Om het financieringsvraagstuk op te lossen, zijn een aantal krijtlijnen voor ons echter belangrijk.

Een van die krijtlijnen betreft de sociale rechtvaardigheid. De energiearmoede is het land niet uit. Uit de vorige week bekendgemaakte cijfers blijkt dat 25 procent van de Vlaamse gezinnen het moeilijk heeft om de energiefactuur te betalen. Wat ons betreft, is een lineaire taks dan ook uit den boze.

De competitiviteit is een ander belangrijk element. De Vlaamse Regering heeft een energienorm naar voren geschoven. De competitiviteit van onze industrie en onze kmo's zou worden bewaakt.

Voor mijn fractie is de tewerkstelling eveneens bijzonder belangrijk. Als de oefening wordt gemaakt waar u nu voor staat, is dat een belangrijk element.

Zoals daarnet al is aangehaald, moeten we onze klimaatdoelstellingen halen. Volgens mij staat iedereen hierachter. De resolutie is kamerbreed goedgekeurd. We willen in 2020 uiteraard geen belastinggeld spenderen om de boetes te betalen die de EU ons zou opleggen. We willen dat geld besteden aan de productie van groene stroom op een zo goedkoop mogelijke manier.

Wat de financiering betreft, is alleszins ook het principe dat de vervuiler betaalt op lange termijn bijzonder belangrijk. De manier waarop de energietransitie naar meer hernieuwbare energie en een slim energiesysteem wordt gefinancierd, moet ertoe leiden dat voor de meest vervuilende energie het meest wordt bijgelegd.

Ik heb een aantal fracties ervoor horen pleiten de bijkomende kosten voor groene stroom uit de algemene middelenbegroting te laten betalen. We mogen de mensen niets wijsmaken. Die begroting wordt immers door dezelfde gezinnen gespijst, voornamelijk met de lasten op de opbrengsten uit arbeid. Wij willen geen bijkomende lasten op arbeid. Dat is zeker niet het juiste antwoord op deze vragen.

Het Vlaams Belang heeft net gepleit voor belangrijke besparingen om bepaalde zaken te financieren. Het lijkt me echter geen goed idee te besparen op welzijn, onderwijs en andere cruciale factoren van het Vlaams regeringsbeleid.

Minister, we kijken uit naar uw concrete voorstellen. U hebt een klein beetje tijd. We staan voor de zomervakantie. Binnen enkele dagen vertrekken duizenden leerlingen, scholieren en studenten op een welverdiende schoolvakantie. We gunnen u ook een vakantie, maar het zal dit jaar slechts een korte vakantie zijn. We verwachten dat u in september 2017 een becijferd energieplan met concrete voorstellen zult voorleggen. Wat ons betreft, kan de factuur voor de Vlaamse gezinnen dan lager worden.

We zijn heel erg bereid om daar constructief aan mee te werken. De CD&V-fractie heeft getrokken aan de gezamenlijke klimaatresolutie die hier kamerbreed werd goedgekeurd. Ik hoor dat de collega's van Groen en sp.a constructief de hand reiken. Om het energievraagstuk goed te beantwoorden, moeten we inderdaad over de grenzen tussen meerderheid en oppositie heen kunnen samenwerken aan een plan dat Vlaanderen waardig is en dat zorgt voor een lagere energiefactuur voor de Vlaming. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, ministers, beste collega's, ik vind dit een zeer interessant debat omdat er een bepaalde dynamiek uit ontstaat. Over de grenzen van de meeste partijen heen is iedereen het eens, en ook wij waren altijd vragende partij, om de energiefactuur te verlagen en betaalbaar te houden. Niemand wil de schulden naar de toekomst doorschuiven. En niemand wil schulden opbouwen. De sereniteit van het debat vergt exacte cijfers – hoewel, minister, u mij verraste met Het Laatste Nieuws en De Morgen. Ik heb het vroeger ook al gezegd: het debat moet worden gevoerd op basis van exacte feiten en cijfers. Is het niet september, dan heb ik liever dat het oktober is. Maar de feiten en de cijfers moeten correct zijn.

Er zijn een aantal uitgangspunten. We willen inderdaad niet dat het gebeurt door besparingen, want daarmee tref je net die groep die je wilt ontzien: de gezinnen. We willen inderdaad niet dat het komt uit de algemene middelen, want dan tref je die groep die je het meeste wilt ontzien: de gezinnen. We willen ook dat de competitiviteit van de bedrijven behouden blijft. We willen ook, beste collega's van de oppositie, de energiearmoede doen dalen. Ik heb in de commissie zelf ook

al met vragen om uitleg geijverd om de zaken aan te pakken – iets wat ik vroeger inderdaad niet kende, maar hier heb leren kennen door dit politieke werk te doen. Daartoe ben ik ook bereid.

We moeten goed en correct becijferen hoeveel er nog overblijft van de schuld die normaal gezien ging worden terugbetaald via de energieheffing. Dat was normaal gezien 0,9 miljard euro. Minister, u hebt zelf gezegd dat 165 miljoen euro al is afbetaald in 2016. Dat klopt. Minstens dat bedrag wordt ook in 2017 afbetaald. Misschien zelfs 450 miljoen euro, als we de notificatie krijgen van Europa. Maar u weet dat we ook nog de warmte-krachtcertificaten hebben. En uit cijfers blijkt dat er de laatste maanden heel wat certificaten zijn gekocht door een aantal spelers. U hebt inderdaad nog niet de bevestiging kunnen krijgen van de regulator omdat dat wat achteroploopt. Minister, ik suggereer dat u zeer goed afcheckt waarom er plots dergelijke pakken papier worden gekocht. Volgens mijn informatie vanuit de markt wordt er blijkbaar gespeculeerd op de krapte van certificaten, waardoor de prijzen stijgen. Men zit nu al op 91 euro in plaats van 87 euro. Men hoopt dus dat die prijs nog wat meer zal stijgen. U kunt dan wel zeggen dat het uit het duurzaam materialenbeheer (DMB) is, maar de certificaten blijven op de markt en zullen op een bepaald ogenblik, bijvoorbeeld bij het verhogen van de quota, langs daar kunnen worden verkocht.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, het is helemaal correct wat u zegt. Maar op een bepaald ogenblik vraagt u mij om als minister te onderzoeken wat de beweegredenen zijn en wat het doel is van het opkopen van groenestroomcertificaten door particulieren bij andere instanties. Ik kan dat niet doen, dat is niet mijn bevoegdheid. Ik kan vermoeden waarom ze het doen.

Maar één zaak is duidelijk: ze speculeren op een krapte van certificaten. Dat is een bijzonder goed signaal, meneer Gryffroy. Een bijzonder goed signaal. Het enige wat ik met zekerheid weet, is wat wij als Vlaamse overheid via de energieheffing opkopen aan groenestroomcertificaten bij de DNB. Daar ben ik 100 procent zeker van, want wat doen wij daarmee? Wij vernietigen die. Dit jaar hebben we dat gedaan. Volgend jaar gaan we dat doen, volgens de Europese regels. En we gaan dat doen zolang wij kunnen. Dat betekent dat het aantal groenestroomcertificaten zakt. De groene quota zijn al verhoogd in deze legislatuur. Deze regering heeft dat ook beslist. Het is al hoger dan vroeger. Dat zorgt ervoor dat die certificaten nog meer gevraagd zullen worden en dat er inderdaad op een bepaald moment een situatie ontstaat waarin die overschotten aan certificaten zullen verdwijnen. U geeft mij dus gelijk. Het enige wat ik moeilijk kan doen en waarin ik u niet kan volgen, is: ga eens op onderzoek uit wie dat doet en waarom hij dat doet.

Het enige wat ik weet, is dat er op een bepaald moment vraag zal zijn naar certificaten. Er worden er ook minder uitgegeven. Als wij de biomassa centrales van Langerlo en Gent niet moeten ondersteunen met groenestroomcertificaten, dan betekent dat dat er heel veel die we hadden gepland om op de markt te brengen, niet op de markt zullen komen. Uiteraard zult u zeggen dat we dat waarschijnlijk ook voor een stuk nodig zullen hebben om wind en zon te gaan financieren, maar u bent er even goed als ik van op de hoogte dat de investeringen in hernieuwbare energie in kilowattuur sowieso drastisch dalen.

Ik ben vorige week naar Duitsland geweest. Ook daar heeft men mij bevestigd dat de kostprijs van de hernieuwbare energie drastisch daalt en in de komende jaren nog meer zal dalen. Dat betekent dus dat wij ruimte krijgen. En dat is nu net het voorwerp van de exacte berekeningen die u mij vraagt en waarvan ik eerlijk toegeef dat ik inderdaad wat tijd nodig zal hebben om dat exact op poten

te zetten. Maar het is duidelijk, wat betreft de historische schulden uit het verleden, dat dat weggewerkt is of weggewerkt zal worden en dat wij er ons vandaag als regering toe verbinden dat wij geen nieuwe schulden zullen opbouwen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is correct dat u niet zelf als minister op onderzoek kunt gaan, maar er zullen op een bepaald ogenblik wel signalen in uw richting komen. Wat ik wil meegeven, is dat men moet kijken naar waar die certificaten gaan. U hebt inderdaad een windplan en een zonneplan gemaakt, in megawattuur en in megawatt. Daar gaan op een bepaald moment ook euro's tegenover staan. En die euro's zullen zich vertalen in certificaten. Met andere woorden: in 2017, 2018, 2019, 2020 is er een bepaalde planning die men kan proberen te voorspellen, via de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) of via het Vlaams Energieagentschap, die dus ook een bepaalde hoeveelheid certificaten op de markt zullen brengen. En het is dat geheel van certificaten, van hetgeen waar nu vermoedelijk op gespeculeerd wordt, plus hetgeen we in de toekomst bijkomend nodig zullen hebben om onze hernieuwbare energie te bewerkstelligen, waarschijnlijk zelfs met goedkopere vormen dan vandaag met de biomassa. Ik ga daar ook 100 procent mee akkoord: de prijzen voor zonnepanelen en windenergie enzovoort dalen.

Het is die berekening – ik noem dat het 'euro-energieplan' – waarvan ik graag zou hebben dat u ze opmaakt. Pin u niet vast op een datum. Ik heb u dat vroeger ook al gezegd. Pin u dan vast op een latere datum, maar ik wil dan hebben dat de berekeningen ook heel goed onderbouwd zijn. Waarom noem ik dat een euro-energieplan? U hebt al energieplannen en deelplannen gemaakt, waarin u duidelijk spreekt over megawattuur en megawatt, maar daar zouden dan ook die euro's aan moeten hangen, dus vandaar de naam euro-energieplan.

Ik ben ook blij over de uitgestoken hand van sp.a en Groen, de pax energetica. Je kunt daar van alles over zeggen, negatief en positief, maar ik zal het positief houden. Als jullie bereid zijn om op basis van feiten en cijfers, en dus zonder ideologie, aan tafel te zitten, dan kunnen we inderdaad bepaalde zaken bediscussieren. We hebben inderdaad een aantal zaken gezegd, zoals: niet uit algemene middelen, niet uit besparingen. Maar er zijn misschien nog andere mogelijkheden. En met hoe meer mensen je aan tafel zit, hoe meer creativiteit er kan zijn. Daar heb ik dus geen probleem mee. We hebben hier in het parlement twee resoluties kamerbreed goedgekeurd. Met andere woorden: ja, laat ons samen zitten, als de correcte feiten en cijfers er zijn. Maar als u minister Tommelein soms verwijt uitspraken te doen in de kranten, dan zou ik graag hebben dat ook u van de oppositie – en dan verwijs ik onder meer naar collega Beenders – in de komende weken en maanden een beetje uit de media blijft.

Dergelijke uitspraken dat het onwettig is, dat het onnodig en oneerlijk is, helpen het debat ook niet vooruit. U hebt dat gemeld in maart 2016 en u hebt toen voorgesteld om een luxeconsumptie te organiseren. Als u van die fetisj vertrekt, een luxeconsumptie vanaf 3500 kilowattuur waarop een luxetaks moet worden betaald, dan houdt voor mij het gesprek op. Iemand die een warmtepomp heeft, zit misschien aan 7000 kilowattuur en misschien is dat een gewone, modale tweeverdiener, die plots wordt getaxeerd als een luxeconsument.

Als u hier de hand uitsteekt, als u kamerbreed wilt debatteren op een positieve manier, als we ervoor zorgen dat we niet allemaal meteen naar de media lopen en probeer onszelf te verkopen, vraag ik dat het ook vanuit dat inzicht gebeurt.

Rob Beenders (sp.a): Mijnheer Gryffroy, ik wil toch ook even inhoudelijk reageren. Het voorstel dat u nu aanhaalt, is geen voorstel van ons geweest dat de energieheffing moest vervangen. We hebben een voorstel ingediend voor een

totaal nieuwe elektriciteitsfactuur voor de Vlamingen. Wij zeggen dat er een progressieve energiefactuur moet komen. Wanneer je minder inzet op verbruik, moet je ook de garantie hebben dat je minder moet betalen. We zeggen bijvoorbeeld ook dat we de btw van 21 naar 6 procent willen brengen. Dat is geen alternatief voor de energieheffing. We hebben dat verhaal niet meegenomen in die discussie.

We reiken inderdaad de hand om in de komende weken samen te zitten voor een pax energetica, om een eerlijke oplossing te vinden voor de financiering van de omslag naar hernieuwbare energie. Maar dat is een andere discussie. Gooi ze niet door elkaar. Ik hoop dat we die inhoudelijke discussie kunnen voeren op basis van feiten.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik gooi dit niet door elkaar, mijnheer Beenders. Het gaat inderdaad niet over de energieheffing, het gaat over geen taks, modale taks en luxetaks afhankelijk van uw verbruik. Dat voorstel is toen besproken geweest in dat debat.

We moeten er ook rekening mee houden dat we institutioneel correct blijven. Hier moeten we discussiëren over wat het Vlaams Parlement als bevoegdheid heeft. Discussiëren over een btw-verlaging moet aan de overkant van de straat gebeuren. Laat ons onze power gebruiken om onze zaken door te voeren en onze bevoegdheden te gebruiken. Als we samenzitten om dingen te bespreken, dan zou ik graag hebben dat we dat doen binnen de bevoegdheden van ons parlement.

De omslag naar hernieuwbare energie en de doelstelling halen, daarvan hebben we altijd gezegd dat we daar honderd procent voor gaan. Dat we de facturen betaalbaar willen houden en liefst zelfs structureel doen verlagen, daarop hebben we altijd volmondig ja gezegd. De concurrentiepositie van de bedrijven moeten we uiteraard niet in gevaar brengen. Dat is te belangrijk. We creëren jobs, en dat moet behouden blijven.

We zijn wel nog bezorgd om cijfers. Ik neem u niet kwalijk dat u al een aanzet hebt gegeven, maar laat ons dan in september en oktober discussiëren over exacte cijfers, over het euro-energieplan, rekening houdende met alle mogelijke facetten, zodat we kunnen kijken naar wat de mogelijkheden zijn en hoe we dat moeten oplossen. Niet via besparingen, want we willen ruimte houden om te investeren, en niet via de algemene middelen. Elk voorstel op basis van cijfers en feiten zal ik graag samen met jullie bestuderen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, tot slot van dit boeiende debat moeten we ons afvragen wat we ervan hebben geleerd. Ik doe twee vaststellingen.

Een: tot mijn grote vreugde merk ik dat er vanuit de oppositie, bij monde van sp.a, een positieve toon wordt gezet, dat er suggesties worden aangeleverd en dat Groen zich daarbij aansluit. We zien dus dat er eindelijk, zij het af en toe nog wat twijfelend en uiteraard ook vanuit de meerderheid, wordt gezocht naar oplossingen. Dat stemt me tevreden, want eerlijk gezegd, politici die geen oplossingen kunnen aanreiken, die niet meer in staat zijn om naar elkaar te luisteren en het betere argument te erkennen, zijn niet waardig om in dit parlement te zetelen. Vandaag, zeer belangrijk, hebben we eindelijk een positief debat waarin er naar elkaar wordt geluisterd.

Twee: er is een nieuw feit. De minister heeft vanmorgen in de kranten aangehaald dat hij mogelijk een plan heeft, een plan dat er, zo heb ik begrepen, voor velen zeer goed uitziet. Uiteraard is het geen volmaakt plan, uiteraard is het nog

niet volledig becijferd, het is een idee dat de minister heeft gevat en hier vandaag met ons heeft gedeeld. Ik denk dat er veel goeds in zit.

Ik denk dat we vandaag op een punt zijn gekomen waarbij we de molensteen, die de schulden uit het verleden toch wel waren, kunnen afleggen. De ketenen die ons tegenhielden om een vooruitstrevend en een krachtig energiebeleid te voeren, worden afgeworpen. We kunnen eindelijk, door een aantal maatregelen, door te schrappen in zotte subsidies, door de kosten van distributienetbeheerders onder controle te krijgen, en door eindelijk een markt te creëren voor hernieuwbare energie, opkijken en aan de burger zeggen dat wie investeert in hernieuwbare energie, daar beter van wordt, op zijn factuur bespaart en voor een goede toekomst van onze kinderen zorgt. Want, dat is toch uiteindelijk het enige doel? Dat is toch het enige wat wij hier moeten doen: zorgen voor een energiebeleid dat de investeringskracht van klein en groot die zijn vrijheid en verantwoordelijkheid gebruikt om de wereld vooruit te helpen, beloont.

Ik zal zeer kort zijn. We hebben al een fijn debat achter de rug. Minister, wij kijken uiteraard uit naar de concretisering van die plannen. Ik hoop dat u de uitkomst van dit debat ter harte neemt en de creatieve of de nuttige insteken en argumenten van elke fractie ter harte neemt en op die manier met een breed draagvlak en een breed gedragen voorstel zult komen. Enkel op die manier kunnen we aan de Vlaming niet alleen zeggen dat zijn factuur zal dalen, maar dat ze naar beneden is gegaan, en dat de toekomst van onze kinderen veilig is gesteld. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Eerst en vooral, dank u voor dit debat. Dit debat werd, niettegenstaande andere suggesties die werden gedaan, al op 22 juni gevraagd door verschillende parlementsleden. Het is dus niet op vraag van de regering dat hier een debat werd gehouden. Er waren verschillende vragen en onduidelijkheden waarop een antwoord moest worden gegeven.

Ik weet dat het niet gemakkelijk is om dit dossier in goede banen te leiden. Het is een ingewikkeld, complex dossier. Energie is een dossier dat toch wel de nodige energie vraagt. Trouwens, dat is niet alleen in Vlaanderen het geval, maar in heel Europa. Overal in Europa, maar ook in de wereld, zijn de verschillende regeringen aan het bekijken hoe ze de energieomslag kunnen maken. Wij hebben een duidelijke visie en we zullen daar niet van afwijken: we zullen blijven gaan voor hernieuwbare energie.

Uit dit debat zijn een aantal zaken duidelijk naar voren gekomen. Keuzes die niet kunnen worden gemaakt, heb ik genoteerd. Ik geef eerlijk toe dat ik ze al genoteerd had, vanuit de pers, vanuit verschillende interviews die anderen hadden gegeven. Er was waarschijnlijk nog één element dat niet aan bod was gekomen, namelijk het voorstel dat ik vandaag formuleer: er zijn algemene middelen, er zijn besparingen, er zijn nieuwe taksen, en ook nog quota waarmee een aantal zaken kunnen. Het grote voordeel is dat de Vlaamse Regering heel duidelijk de lijnen zet. De financiële rekeningen moeten in de gaten worden gehouden. We gaan ons geen nieuwe schuldenbergen permitteren. We gaan zorgen dat de rekening klopt. We gaan zorgen – en dat is heel belangrijk – dat we naar een eerlijk en transparant systeem gaan waar iedereen aan kan bijdragen.

Tot slot wil ik nog een oproep doen aan alle Vlamingen, aan alle Vlaamse bedrijven, aan alle Vlaamse overheden. De discussie gaat over de energieomslag en op welke manier we die financieren. In de eerste plaats zullen de mensen in Vlaanderen, de bedrijven in Vlaanderen, de overheden in Vlaanderen – ik stip heel speciaal de lokale overheden aan – het verschil kunnen maken. Het is niet deze regering, dit parlement die de energieomslag zal verwezenlijken. Het zijn de

mensen, de bedrijven en de overheden in Vlaanderen. Zij moeten worden gemotiveerd om dat te doen, met als één belangrijke uitdaging: ervoor zorgen dat wij een propere, een betere wereld creëren voor de mensen die na ons komen, voor onze kinderen en kleinkinderen, en er ook voor zorgen dat, als er investeringen in hernieuwbare energie zijn, iedereen daarin mee kan participeren en dat iedereen op termijn daar rendement en profijt uit kan halen. Dat is voor iedereen belangrijk. Ik hoop dat ik in de komende maanden met alle partijen, ook uit de oppositie, daar verder werk van kan blijven maken. (*Applaus bij de meerderheid.*)

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– *Het Vlaams Belang kondigt aan een motie te zullen indienen.*

De motie moet uiterlijk om 12.30 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 – 18 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 3

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 – 19 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 7

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2017 – 1151 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 14

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017, het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 en het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2017.

Het Uitgebreid Bureau stelt voor om de algemene besprekingen van de drie ontwerpen van decreet samen te voegen tot één enkele algemene bespreking. Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Maes, verslaggever, heeft het woord.

Lieve Maes (N-VA): Voorzitter, ministers, collega's, naar goede gewoonte brengen collega Bertels en ikzelf verslag uit van de begrotingsbesprekingen. Vandaag gaat het over volgende documenten: het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 en het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016.

Ik neem de vergaderingen van 9 en 16 mei 2017 voor mijn rekening en collega Bertels behandelt de rest.

Op 9 mei gaf minister Tommelein een toelichting in elf punten. Deze werd ondersteund met een powerpointpresentatie en tabellen.

Punt een, het vertrekpunt, is het gegeven dat de Vlaamse Regering in september 2016 een begroting voor 2017 in evenwicht heeft neergelegd. Bij de begrotingsaanpassing wordt dit evenwicht aangehouden. Het is de bedoeling dat de begroting ook in 2019 in evenwicht kan blijven.

Ter herinnering, de regering houdt twee uitgaven in de begroting buiten de evenwichtsdoelstelling. Voor Oosterweel gaat ze uit van een terugverdienmodel, en ook de ziekenhuisinvesteringen A1/A3 blijven erbuiten, daar zij reeds voor de bevoegdheidsoverdracht aangerekend hadden moeten worden.

Als tweede punt had de minister het over de beleidsruimte en de evolutie van de uitgaven. De beleidsruimte stijgt met 484,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak. Dat heeft vooral te maken met de ontvangsten van de instellingen, onder meer door de uitbreiding van de consolidatieperimeter.

Een van de belangrijkste nieuwe instellingen met veel eigen ontvangsten is het intern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Sociale Bescherming, dat nu volledig in de perimeter van de Vlaamse overheid is opgenomen. Dat is het vroegere Zorgfonds.

Langs de uitgavenkant is er een verhoging wegens een overschrijding van de spilindex in mei in plaats van in augustus zoals voorzien bij de begrotingsopmaak.

De ESR-correcties kenden ten opzichte van de begrotingsopmaak twee grote wijzigingen met tegengesteld effect. Dit betreft de voorziene bouwuitgaven bij de DBFM Scholen van Morgen, die hoger liggen, en het wegvallen van het project Brabo II. Op basis van een brief van het INR dient dit project niet langer in de begroting opgenomen te worden.

De minister besprak vervolgens de onderbenutting, die positief werd bijgesteld met 28,6 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2017, gevolgd door de verhouding tussen de beleidsruimte en de evenwichtsdoelstelling en de evolutie van de economische parameters.

De verwachtingen voor 2017 zelf worden met 0,2 procent opwaarts bijgesteld voor de groei van het bbp en met 0,5 procent voor de inflatie. Dat resulteert in een positieve bijstelling van de ontvangsten.

Een bespreking van de evolutie van de ontvangsten, de evolutie van de gewestbelastingen (registratierechten, schenkingsrechten, erfbelastingen en fiscale regularisatie en verkeersgerelateerde gewestbelastingen), de evolutie van de uitgaven, de geconsolideerde schuld en de financieringsbehoeften vervolledigden de uiteenzetting van de minister.

Hierop volgden tussenkomsten van Matthias Diependaele en Björn Rzoska. De minister beloofde tijdens een volgende vergadering op hun vragen te antwoorden.

De vergadering van 16 mei begon met een toelichting door minister-president Geert Bourgeois bij de begrotingsprogramma's die onder zijn bevoegdheid ressorteren. Hij stelde dat de voorgestelde begrotingsaanpassing maar een beperkte impact had op de apparaats- en beleidskredieten van zijn beleidsdomeinen. Daarna volgde een gedetailleerde cijferuiteenzetting over welke wijzigingen er dan toch waren.

Er was 443.000 euro meer nodig voor het financieren van de loonkost van 10 bijkomende tijdelijke personeelsleden bij het Vlaams Rampenfonds, die de meer dan 6300 ingediende schadedossiers voor de rampen van 2016 zo snel mogelijk moeten afhandelen.

Ten slotte werd er nog 680.000 euro uitgetrokken voor projectondersteuning voor de kazerne Dossin, dit voor het betalen van de uitgevoerde werken inzake veiligheid, vochtproblemen, energie en inrichting.

In het korte daaropvolgende debat waren er grotendeels positieve betogen van Jan Bertels en Björn Rzoska, waarop er nog bijkomende info werd verstrekt door de minister-president.

Het volgende aspect dat werd behandeld, was de toelichting van het rapport van het Rekenhof over de aanpassing van de Vlaamse begroting voor 2017 door Frank Smet, eerste auditeur-directeur en Daniël Vandendriessche, eerste auditeur-revisor. Het rapport ging over de macro-budgettaire aspecten, de analyse van de budgettaire ontvangsten en de analyse van de uitgaven. Tot slot werd er stilgestaan bij het financieel themaonderzoek inzake de impact van de verlaging van de werkgeversbijdrage op Vlaamse gesubsidieerde entiteiten, een van de taxshift-maatregelen.

In de repliek van minister Tommelein op het rapport van het Rekenhof benadrukte hij onder meer dat het Rekenhof terecht stelt dat de normnaleving voor 2017 geen probleem vormt. De Vlaamse begroting blijft binnen de contouren die de Hoge Raad van Financiën heeft vooropgesteld. De minister is er verder van overtuigd dat de Vlaamse schuldnormering voldoende uitdagend is. Het Rekenhof merkte volgens hem terecht op dat de meerjarenraming 2017-2022 voor het eerst een nieuwe schuldnorm bevat die nog verder uitgewerkt werd in het kader van een conceptnota ter zake. Deze Vlaamse schuldnorm zet in op twee doelstellingen: het beperken van de globale schuldpositie en het behoud van een netto-actief-positie. Hij ging verder nog in op verschillende concrete opmerkingen.

In het daaropvolgende debat kwamen volgende collega's tussenbeide: Björn Rzoska, Jan Bertels, Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele. Daarna kwam er nog een repliek van de heren van het Rekenhof en van de minister.

Als afsluiter van deze vergadering gaf minister Tommelein nog antwoord op de technische vragen uit de vorige vergadering.

Tot zover mijn helft van het verslag. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Bertels, verslaggever, heeft het woord.

Jan Bertels (sp·a): Voorzitter, minister, beste collega's, net voor de verdiende middagpauze: dank bij voorbaat voor de aandacht die u nog wilt besteden aan deze korte samenvatting, die toch probeert alle sprekers in de begrotingsdiscussie recht aan te doen.

Zoals mevrouw Maes al heeft gezegd, gaf minister Tommelein in de commissie van 23 mei de antwoorden op de vragen die eerder werden gesteld in de commissie van 16 mei.

Op de vraag van de heren Rzoska en Bertels over het verschil tussen de evenwichtsdoelstelling en het vorderingensaldo, herhaalt de minister dat het saldo min 71,3 miljoen euro is, maar dat men voor de evenwichtsdoelstelling de bouwkosten voor Oosterweel en de uitgaven met betrekking tot de ziekenhuisinfrastructuur niet in rekening brengt. Bij de bemerking van de heer Rzoska over

de moeilijkheid om de rapportering van de Vlaamse Regering over de ESR-correcties op te volgen, merkt de minister op dat het Rekenhof hierover momenteel weinig tot geen inhoudelijke bemerkingen heeft. De minister belooft het groeitraject om de informatie omtrent de ESR-correcties verder te ontsluiten en te verduidelijken onverwijld voort te zetten.

Op de vragen van Björn Rzoska, Jan Bertels en Peter Van Rompuy over de raming van de ontvangsten van de erfbelastingen stelt de minister dat de belangrijkste verklaring voor de bijstelling van de raming ten opzichte van de initiële begroting 2017 de bijstelling van de evolutie van het gemiddelde belastingbedrag per overlijden betreft.

Wat de ontvangsten uit schenkbelasting betreft, stelt de minister dat het aantal onroerende schenkingen stabiliseert op een hoog niveau, dat wel lichtjes onder de piekperiode november 2015 tot en met juli 2016 zit. Het aantal roerende schenkingen blijft ook op niveau.

Op de vraag van Jan Bertels en Björn Rzoska over de mogelijke impact van de lagere inschatting van de inkomsten van de fiscale regularisatie in 2017, geeft de minister mee dat de raming 2017 van 25 miljoen euro een voorlopig cijfer is en zeker niet de ingeschatte opbrengst op jaarbasis reflecteert.

Op de vraag van de heer Diependaele over de impact van de federale hervorming van het erfrecht op het aantal erfenissen in de zijlijn verwijst de minister naar een serie schriftelijke vragen over het onderwerp wat de cijfers betreft. Er wordt onderzocht of de impact van de federale piste kan worden gesimuleerd.

Op de bemerkingen van de heren Van den Heuvel, Rzoska en Bertels en van het Rekenhof over de Vlaamse schuldnormering stelt de minister dat het Rekenhof zelf heeft gewezen op het feit dat de HRF ook het best een specifieke schuldnormering zou ontwikkelen, wat tot op heden dus niet het geval is. Ook op het Overlegcomité is de problematiek van de schulddoelstelling nog niet aan bod gekomen.

Wat betreft de vraag van de heer Rzoska over de financieringsbehoefte bij de VMSW, het Vlaams Woningfonds (VWF) en School Invest stelt de minister dat zowel voor de VMSW als het VWF minder middelen gebufferd moeten worden, wat leidt tot een lagere vraag om financiering vanuit de Vlaamse overheid. Voor School Invest is de aanpassing gebaseerd op de laatst gekende stand van zaken rond de schoolprojecten.

De minister antwoordt op de vraag van de heer Bertels over de buffer van 100 miljoen euro in de VAK's en VEK's en de vraag naar transparantie bij kapitaalparticipaties.

Bij de vraag van de heer Bertels over de onderbenutting bij hogescholen en universiteiten wijst de minister erop dat naar aanleiding van het voor de eerste maal volledig consolideren van de hogescholen en universiteiten, er ook een bijkomende onderbenuttingsraming benodigd was om de consolidatie neutraal te laten verlopen.

Over de bemerking van de heer Bertels dat het verschil tussen beleids- en betalingskredieten toeneemt, wijst de minister erop dat dit bij de initiële begroting impliciet was aangekondigd. In de tabel kan een stijging van de netto-beleidsruimte van bijna 257 miljoen euro worden teruggevonden.

Bij de opmerking van de heer Bertels over het door het Rekenhof vastgesteld tekort aan betalingskredieten bij de subsidiëring van gemeentelijke rioleringen stelt de minister dat – mocht er een tekort zijn – er ruime herverdelingsmogelijkheden zijn binnen het beleidsdomein of via de VEK-buffer.

Aangaande de vraag van de heer Bertels over de ICT-middelen voor VLABEL antwoordt de minister dat het zwaartepunt voor de noodzakelijke ICT-investeringen die VLABEL dient uit te voeren naar aanleiding van de geplande overname van de inning van de belasting voor spelen en weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen, in 2018 ligt.

Betreffende de bemerking van de heer Bertels over de tegengestelde tendens bij de dienstencheques verwijst de minister naar een fout in de raming door de FOD Financiën bij de begrotingsopmaak 2017. Het is dus het krediet voor fiscale uitgaven dat stijgt en niet de verwachte uitgaven.

Ook de vragen van de heer Bertels over de rente-uitgaven en de moratorium-intresten werden door de minister beantwoord.

Op de commissievergadering van 30 mei werd het rapport van de Vlaamse Regering over het beleid inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap in 2016 besproken.

De minister lichtte het rapport toe aan de hand van vier blikvangers: de benchmarkuitgifte, de gunstige rating, de evoluties inzake geconsolideerde schuld en de schuldnorm.

Hierna volgt de bespreking die volgt op de toelichting van de minister.

De heer Rzoska blijft het oneens met de plaatsing van de vermarktbaar activa ten opzichte van de geconsolideerde schuld in de recente schuldnorm van de Vlaamse Regering. Hij is verwonderd dat het nettoactief niet terug te vinden is in de documenten die voorliggen, terwijl dit vroeger wel het geval was.

De heer Bertels merkt kritisch op dat de basis waarop we in 2017 zijn gestart, minder gunstig is dan hij had kunnen zijn, onder meer door de hoge inflatie en de zwakke consumptie. Wat het kasbeheer betreft, erkent hij dat de wegwerking van de achterstand in de inning van de onroerende voorheffing een goed punt is. Hij wil wel weten voor welke steden en gemeenten in beleggingspapieren is geïnvesteerd. Bij het schuldbeheer vraagt hij waarom Vlaanderen ondanks zijn gunstige rating minder gunstige voorwaarden kreeg voor zijn benchmarkuitgifte van 1,25 miljard euro dan de federale overheid.

Wat de schuld van de ziekenhuizen betreft, informeert hij naar het onderzoek van de interfederale werkgroep ter zake.

De heer Van Rompuy waarschuwt om het schuldprobleem toch niet te onderschatten. Anderzijds erkent hij dat het nominale evenwicht in 2016 een verdienste is. Het zorgt er immers samen met een ruim primair saldo voor dat Vlaanderen een goede rating haalt om met zijn schuld om te gaan. Vlaanderen zit op het goede spoor met zijn schuldbeheer, maar moet het probleem wel onder controle blijven houden.

De heer Diependaele deelt deze voorzichtigheid en wijst ook nog op de grotere dynamiek wat het beschikbare inkomen betreft naar het einde van het jaar 2016.

Voor de toelichting van het rapport van 17 mei 2017 van het ambtelijk monitoringcomité over de uitvoeringscijfers van de begroting 2016 verwijs ik graag naar het verslag. De toelichting van de minister gaf immers geen aanleiding tot nieuwe opmerkingen of vragen.

Tijdens de commissievergadering van 13 juni gaf de minister antwoord op de eerder gestelde vragen.

Wat de globale schuldpositie betreft, antwoordt de minister dat er een endogene schuld is, waar Vlaanderen goed scoort gezien zijn begrotingsevenwicht, en een

exogene schuld. Die laatste is beïnvloed door het financiële resultaat waar de kredietverstrekking door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) en het Vlaams Woningfonds (VWF) de belangrijkste drijfveer is van het financiële resultaat.

In elk geval heeft de Vlaamse Regering op grond van de conceptnota Schuldnormering beslist om de globale schuldpositie te beperken tot maximum 65 procent van de lopende ontvangsten om haar gunstige ratingpositie te behouden.

Op de vragen en opmerkingen van de heren Bertels en Rzoska over de netto-actiefpositie, antwoordt de minister dat waar vroeger geen sprake was van een consolidatie van VMSW en VWF en hun kredietverstrekking met andere woorden geen aanleiding gaf tot een geconsolideerde schuld, dit nu wel het geval is zonder dat de bedrijfsvoering van de twee instellingen evenwel is veranderd. De evolutie van de schuldnormering blijft dus ceteris paribus intact.

Er is ook geen al dan niet bewuste vertraging in de werkzaamheden aangaande het updaten van de activa-oefeningen. Ook nu plant de minister de update op 31 december 2016 bij de begrotingsopmaak 2018 klaar te hebben.

Wat de vraag van de heer Bertels over de interfederale werkgroep betreft over de ziekenhuisschuld, stelt minister Tommelein dat het momenteel nog altijd niet mogelijk is om de precieze hoegrootheid van de schuld vast te stellen, ook niet via de boekhouding van de ziekenhuizen zelf, zo blijkt uit een recente nota van de interfederale werkgroep. Hij verwacht dit tegen eind 2020. Tot dan wordt met de raming van de FOD Volksgezondheid gewerkt, die de geconsolideerde schuld voor Vlaanderen op 5 miljard euro plaatst.

De heer Rzoska informeerde ook naar de kostprijs van een rating. Bij Moody's kost die 310.000 euro voor een periode van vier jaar, wat neerkomt op een jaarlijkse prijs van 77.500 euro.

Op de technische vraag van de heer Rzoska over de DBFM Scholen van Morgen stelt de minister dat het de bedoeling is om alle individuele leningen te groeperen. Op die manier spaart men op termijn bij School Invest en de Vlaamse overheid veel werk uit, aangezien op die geconsolideerde lening slechts vier rentebetalingen en vier kapitaalsaflossingen per jaar nodig zijn.

Op de vraag van de heer Bertels over de beleggingspapieren van Vlaamse steden en gemeenten waarin de Vlaamse overheid heeft geïnvesteerd, antwoordt de minister dat in 2016 werd belegd in commercial papers van Zottegem, Ronse en Mechelen.

Op de vraag waarom Vlaanderen ondanks zijn gunstige rating minder gunstige voorwaarden kreeg voor zijn benchmarkuitgifte van 1,25 miljard euro van de federale overheid, antwoordt de minister dat de federale overheid zeer frequent schuldpapieren uitgeeft. Zij haalt jaarlijks ook bedragen op die veelvoudig zijn van de bedragen die de Vlaamse overheid ophaalt. Het verschil inzake de voorwaarden moet waarschijnlijk daar worden gezocht.

Op de vraag van de heer Bertels waarom de Vlaamse overheid gebruikmaakt van Schuldscheifinanciering naar Duits recht reageert de minister dat sommige Duitse investeerders enkel in deze vorm van schuldpapier geïnteresseerd zijn.

Na de vragen volgde er nog een debat over de aanrekening van de financiering van Brabo II. De heer Rzoska kon een aantal documenten hierover inkijken waaruit bleek dat Eurostat nog geen definitief fiat gaf om dit project buiten de begroting te houden terwijl de relevantie provisies in 2016 en 2017 wel al zijn geschrapt. Dat begrijpt hij niet. Hij hekelt ook dat het advies van Eurostat van 30 oktober 2015 nog steeds vertrouwelijk is.

Collega Diependaele nuanceert dat het hier gaat om een beperkte begrotingsimpact die dan nog over drie jaar is gespreid en dat er zeker geen evenwichtsprobleem is. De minister volgt in dezen het Instituut voor de Nationale Rekeningen.

Minister Tommelein blijft erbij dat de Vlaamse Regering een goed werkstuk heeft afgeleverd met weloverwogen technische en politieke keuzes. Het INR had Eurostat gevraagd het negatieve advies niet te publiceren en verder in overleg te gaan. Dit overleg mondde uit in een nieuwe handleiding voor ESR-behandeling van pps-projecten. Op 23 maart 2017 herbevestigde het INR het advies om het project niet in te dienen als overheidsactiva. Mochten er echter nog twijfels zijn over de gegrondheid van het oordeel van het INR, verwijst de minister naar het Eurostat-advies van 21 september 2016 over de verhoging van de bruggen over het Albertkanaal waarmee Eurostat akkoord ging. Mocht er evenwel, in het geval van Brabo II, toch nog een probleem zijn, is er nog altijd de buffer van 100 miljoen euro in de begroting 2017, besluit de minister.

De heer Rzoska repliceert hierop dat de adviezen van INR als het ware van een postbus zijn tussen de regering en Eurostat, en dus nu nog steeds onder voorbehoud moeten worden genomen. Een lijst van bezwaren over Brabo II is veel langer dan die over het Albertkanaal. Hij vindt het nogmaals storend dat de Vlaamse Regering zich in dit dossier blijft verstoppen achter de vertrouwelijkheid.

Collega Diependaele maakt gewag van het feit dat dit een technische discussie is tussen het INR en Eurostat, en dat deze geen afbreuk doet aan het begrotingswerk dat voorligt.

Hierna nam de commissie akte van de verslagen van de begrotingsbesprekingen in de andere commissies en werd overgegaan tot de stemmingen. Ik bespaar u alle stemmingen over de amendementen, waar sommige unaniem werden aangenomen, andere meerderheid tegen oppositie. Wat betreft de eindstemming over het ontwerp van decreet over de aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017, was de stemming tien tegen twee. Wat betreft de eindstemming voor het ontwerp van decreet houdende de aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017, was de stemming ook tien tegen twee.

Tot daar het verslag van de bespreking. (*Applaus*)

De voorzitter: Mijnheer Bertels, bedankt namens zes of zeven mensen die naar u geluisterd hebben. Ik stel alleen maar vast dat bijna niemand luistert naar de verslaggever. Je kunt je afvragen wat het nut is van dit verslag dan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vanmorgen.

We komen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 12.22 uur.*